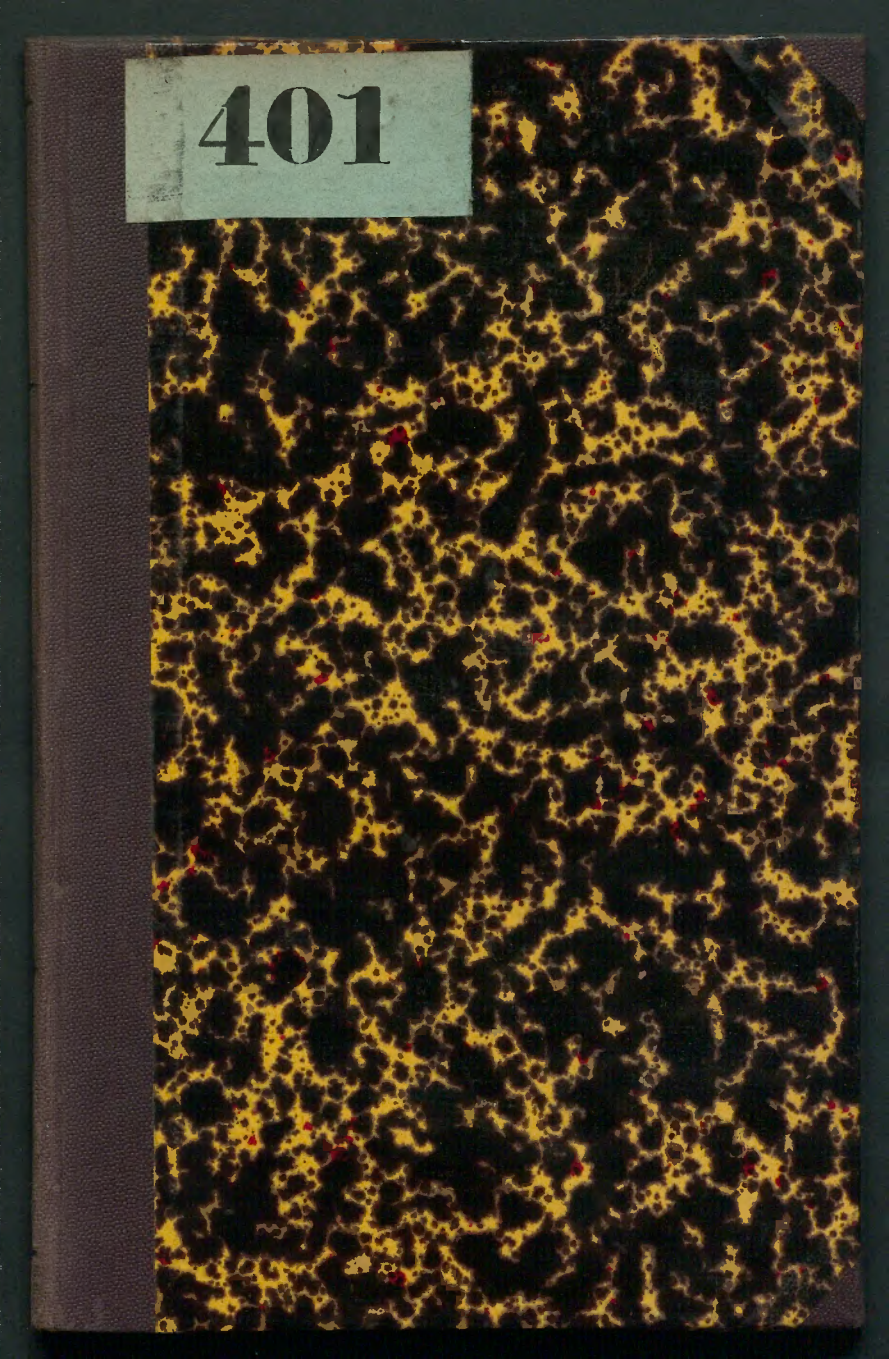

401

The image shows the front cover of a book. The spine is a solid dark brown color. The main cover area is decorated with a marbled paper pattern. This pattern consists of large, irregular black blotches on a yellow background, with small red specks scattered throughout. In the top left corner, there is a small, rectangular white paper label with the number '401' printed in a bold, black, serif font.

W. 4, 01.

m. 2,

ԲԱՊՊԸՆ 'ՍԶԻՄ ԿԻՒՆԻԻ

THE GREAT DAY OF THE LORD

ԷՍԷՐԻԻ

Մ. Գ. ՈՒԻԼԳՕՔՍ

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع اولمشد

Ի ՍԹԱՆՊՕԼ

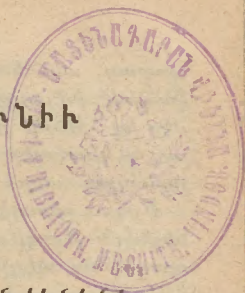
ՄԱԹՊԱ՝Մ Ի Գ. ՊԱՂՏԱՏԻՆԱՆ

Սուրբան Համամ հաստիս. Նո. 14.

1892

ms. 41

ՐԱՊՊԸՆ 'ԱԶԻՍ ԿԻՒՆԻԻ

Քիւթիւկ ի Մուգատտէսէտէ Րապպըն կրնիւնէ սու-
րէթ ի մախսուսէտէ էնէմմիյէթ վերելիւր: Եւ վիժ ի մէզ-
քիւր 'Ահա ը 'Աթիգին Քրիստոս հազգընտա օլան փէյ-
ղամպէլլիքլէրինտէ միւքէրէրէն զիքր օլընտըղը կիպի,
'Ահա ը Ճէտիտ տախի պու պապտէ սաքիթ տէյիլ իսէ տէ,
Քիթապ ը Մուգատտէսին սա'իր մէվատտ ը մուհրմմէ-
սինտէ օլտըղը կիպի, Րապպըն 'ազիմ կրնիւնիւն թա-
պի'աթ, միւտտէթ, վիւս'աթ վէ ատէմէ օլան 'ալազօսը
խուսուղարընտա տախի Քրիսթիանլըզ 'ալէմինտէ էֆ-
քիարճա խայլի իխթիլաֆ վար տըր:

Շէյթան պիր մէս'էլէնին էնէմմիյէթինի Ալլահն
գաւմընտան իխֆա էտէմէտիյի հալտէ, օլ մէս'էլէ խու-
սուընտա անլէրին միյանէսինէ իխթիլաֆ ը էֆքիար
խտիալ էտէր: Վէ ատէմլէրին գուլաղընա խօշ կէլէն
սէօղլէր իճատ էտէն պիր թազըմ քիմսէլէր անըն թէյ-
վիգիլլէ քէնտի սէօղլէրինի հազիգաթ Ուլլահ իլէ էօյլէ
պիր թարղտա պիրլէշտիրիլէր քի' 'ատի պիր քիմսէ ան-
լէրի հազիգաթ տէյիլ գապուլ էտէր: Նիթէքիմ ատէմ-
լէր զաթընտա ֆէնա ֆազաթ զահիրէն էյի կէօրիւնէն
Փիւլան պիր մագսէտի իճրա էտէ պիլմէք իչիւն էվլէլա
քէօթիլ էյի օլտըղընա քէնտիլէրի իգնա' էտէրլէր:

Րապպըն կրնիւ թա'լիմինտէ տախի հալ պէօյլէ օ-
լարազ, թա'լիմ ի մէզքիւր նիչէ քիմսէլէրին ետիւնտէ
մուվազգաթ պին երլլըզ էյսում վէ էմսալի գալլէրի իս-
պաթ էթմէք իչիւն իսթիմալ օլունուր: Ազվալ ը մէզ-
քիւրէյէ կէօրէ պիւթիւն տիւնեա Քրիստոս կէլմէզտէն
էվլէլ իսլահ օլաճազ, եախօտ ատէմլէրէ պիր տիկէր
իմթիւն միւտտէթի իհան օլունաճազ: Անլէրին միւ-
թէսահիպլէրի իսլահաթըն չիմտի իճրա օլունմատըղընը
չէօրէրէք պու՝ Րապպըն կրնիւնտէ օլմազ կէրէք տիր
տէյիլ տիւչիւնիւրլէր: Քիաշքի գալլ ը մէզքիւր սահիհ

The Great Day of the Lord.

օլարագ, տիւնեանն պէօյիւք փայլ խելաս պուլա իտի.
Փագաթ խելասքարըմըզն սէօզլերինի թէքզիպ էտէ-
մէզ իզ : Անն քէլամնա կէօրէ չօզլսր թարիզ ի հէ-
լաքա կիտէրէր իքէն, թարիզ ի հայաթը ազլար պու-
լաճաղար տըր :

Իշպու ըիսալէյի թահրիրտէն մալսէտ Բապալն կիւ-
նիւնիւն թապի'աթ վէ միւտտէթինի, վէ անաէ վուզու'
պուլաճագ պէլլի վազը'ալարը պէյան էյլէմէք տիր :

ԵՐԱՊԵՆԸ ԿԻՆԻՒՆԻՒՆԻՒՆ ԹԱՊԻԱԹԸ

Իշպու մէս' էլէյի միւթալա'ա էտէր իքէն, Քէլամ
Ուլլահն անճագ վազի' վէ սուպութի իսպաթլարընա
նազար էտէճէյիզ : Բապալն կիւնիւնէ, ետիօտ օլ կիւն-
տէ վուզու' պուլաճագ վազը'ալարա տէլալէթ էտէն
նիչէ գըթա'լար վար տըր քի «անկաչըմասը կիւճ» օլ-
մաղին, անէր Ալլահն սուրէթ ի վազըհէտէ պէյան էյ-
լէտիյի սուպութի իֆատէլէրէ միւթապըզ օլարագ թէֆ-
սիր օլունմագ կէրէք տիրէր : Մէզքիւր գըթա'լարտա
Բապալն կիւնիւնիւն վազը'ալարը չօզ եէրտէ սա'իր վա-
զը'ալար իլէ գարըչմը տըր : Պունլարըն եէքտիկէրինէ
օլան սըզը միւնասէպէթինտէն պա'զը քիմսէլէր անլէ-
րին ճիւմլէսինի Քէլամ Ուլլահն վազը իֆատէլէրինէ
րազմէն Բապալն կիւնիւնէ հաւի էտէրէր : Հազիգաթ ը
հալտէ իսէ անլէրտէն նիչէլէրի պիր պիրինտէն ղայէթ
միւթէֆէրրիզ տիրէր : Պունա պիր միտալ տէյիւ. Եսա.
61. 2 զիքր օլունապիլիւր : Էֆէնսիմիլլին խըտմէթի
«Բապալն մագպուլ սէնէսինի վէ Ալլահըմըզն ինթի-
զամ կիւնիւնիւ իլան էթմէք» իտի : Օ պունլարտան էվ-
վէքինի քէնաթինի իլք կէլլիլինտէ իթմամ էյլէտի, Դուկ.
4. 18, 19, 21, իքինճիսինի իտէ քէնաթինի իքինճի
կէլլիլինտէն էվլէլ Ալլահն գալմը իթմամ էյլէյէճէք :
Յայտ. 14. 6-12 : Պա'զէն վէյլամպէր' Ալլահն
հէման անն կիւնլէրի հազընտա թագտիր էթտիյի
ինտաֆըր Փագաթ չէտիտ հիւքմլէրէ պազար իքէն, նա-
զար ը Քիւքրի իլէրիյի եանի Ալլահն հիւքմլիւնիւն պիլա
ինտաֆ իճրա օլունաճաղը օլ 'աղիմ ղազապ կիւնիւնիւ
սէյր էյլէմէքտէ տիր : Պիզ պու կիպի այէթլէրի տիկէր
վազի' վէ սարի' գըթա'լար իլէ մուգայէսէ պիրլէ, քէ-

լամբ «սօգրու թափսիլ» էթմէլիյիզ :

Եւ վմ ի մէզքիւրիւն Ռապէլն չէ՞ տիր. Օ սէլամէթ , էմնիյէթ վէ 'իւնայէթ կիւնի՞ւ մի տիր : Մագպուլ վագըթ վէ խէլաս կիւնի՞ւ մի տիր : Եկէր պու կիւնտէ զէմիւնին սէքէնէսինին հիչ տէյիլ պէօյիւք փայը իսլան օլաճագ իսէ , պէօյլէ օլմագ իճագ էտէր : Փագաթ սօսթոււմ , պու մէս՝ էլէ Էնան ալլաէիլ շէյլէր իլէ հալլ օլունաճագ տէյիլ , իլլա Բիթապ Ե Մուգատտէսնէ՞ թա'լիմ էտէր : Պիգէ պէօյլէ պիր կիւնիւն օլաճաղընր պիւտիրէն եալընըզ Բիթապ Ե Մուգատտէս օլարղը հալտէ , անըն թապի'աթընը տաիի ոալթ անտէն էօյրէնէ պիւրիլ : Եւ վմի մէզքիւր սէլամէթ , էմնիյէթ վէ 'իւնայէթ կիւնիւ օլմատըղը աթի իւզ զիքը միւթալա'աթտան միւսթէպան օլուր :

1. Ինսանա եէնի պիր 'իւնայէթ միւտտէթի վէրիլէճէյի Բիթապ Ե Մուգատտէսին հիչ պիր գրամընտա պէյան օլունմագ , Պէօյլէ պիր գալլը թէ՞ եիտ իչիւն հիչ պիր գաթի՝ իսպաթ պուլընմայըպ , կէթիբիլէն էն 'աւլա տէլիլէր պիր թագըմ գապուլա շայան օլմայան իսթինթաճ , ապֆաթա եախօտ առէմին իօտպին թապի'աթընա միւրաճա'աթտան ի'պարէթ տիրլէր : Տիկէր ճիհէթտէն իլհամ պէյան էտէր քի՝ խէլասը արայաճագ վագըթ հալ Ե հագըր տըր : «Զիրա սէնի մագպուլ վագըթտա իսթիճագէթ էթտիմ , վէ սանա խէլաս կիւնիւնտէ իմտատ էյլէտիմ՝ տէյիւ պուլուրուր. իշթէ շիֆ մագպուլ վագըթ , իշթէ շիֆ իւլա Կէնէ տիր» Բ Կորն. 6. 2. «Պա Կէն էյէր անըն սէտաընը իշիտիրսէնիլ . . . գալպլէրինիլի փէքլէնտիրմէյինիլ» Իպր. 3. 7, 15. Մէզ. 95. 7 :

2. Օլ 'աղիմ կիւն հագըքնտա Բիթապ Ե Մուգատտէսին սարիչ շէհատէթի : Անըն թապի'աթը հագըքնտա տէնիլէն շէյլէրին ճիւմլէսինի հազմաղա եերիմիլ թէհամիւլ էտէմէտիյինտէն անճագ ճուզ՝ի պիր գրամընր տէրճէ մէճպուր իլ : Ինճիլ փէյղամպլէրինին շէհատէթի :

«Ֆիդան էտինիլ , զիրա Բուպլըն կիւնիւ եագըն տըր. Փատիր Թուֆընտան պէլա կիպի կէլիլ Պու սէպէպաէն պիլ ճիւմլէ էլլէր կէվ շէյլէճէք , վէ հէր քէսին երիյէճէք տիր : Վէ անլէրէ տէհշէթ կէլէճէք , սըզլէթ վէ իգժիրապ անլէրէ Թէսալլու՞ էտէճէք , վագը համտա օլան գարը կիպի աղը շէքէճէքլէր : հէր քէս գօնըլընա պագըպ

հայրան գալահագ, երւզէրի 'ալէվ կիպի օլունագ տըր : Իշմէ տիյարը խարապ վէ կիւնահքեարլարընը անտէն մահվ էմմէք իշիւն , Բապպըն կիւնիւ շէֆգամսըզըզլէ վէ խըշմ իլէ վէ շիտտէմ ի զազապլէ կէլիյօր : Զիրա սէմսվամըն եըլտըզլարը վէ եըլտըզ ճէմիյէթլէրի զիյալարընը վէրմէյէճէքլէր, կիւնիւ թուլ'ընտա գարսարունագ վէ այ լէմ'ան էմմէ-յէճէք տիր . վէ պէն տիւնեայա ֆըսզը իշիւն , վէ շէրիլէրէ քէօթիւ-լիւքլէրի իշիւն ճէգա վէրէճէյիմ . վէ միւթէքէպպիլէրի թիպրիսի ի-զալէ էտէճէյիմ . վէ զօրպազլարըն զուրուրընը ալլազլատունագըմ . ին-սանը իտտա տըթունտան վէ ատէմի օֆիր ալթունընտան տանա նատիր գըլունագըմ : Անըն իշիւն սէմսվամը ասրսամագըմ , վէ գէմին Բապպ իւլ ճիւնուտըն խըշմը վէ շիտտէմ ի զազապը կիւնիւնտէ եէրինտէն գըմըլտունմունագ տըր :» Ետա . 13. 6-13 :

Իշպուռ սարիհ շէհատէթատէ պէյան օլունան կիւն «Բապ-պըն կիւնիւ» օլուպնիւպուվվէթ տախի անըն եազլաշտրղը վազթա մախսուռա տըր : Օլ կիւն խէլաա իշիւն տէյիլ , իլլա պէլա կիպի կէլիպ , մուճիպ ի մէսէրրէթ օլմագ-տան խտէ , պա'իս ի տէհշէթ վէ իզլիրապ տըր . զիրա տիյարը խարապ վէ կիւնահքեարլարընը անտէն մահվ էթմէք իշիւն խըշմ վէ շիտտէթ ի զազապլէ կէլէճէք , վէ տիւնեա ֆըսզը վէ շէրիլէր քէօթիւլիւքլէրի իշիւն միւնազաթ օլունաճաղ տըր :

Սուխանխանըն շէհատէթինի տինկէյէլիմ . —

«Բապպըն 'ազիմ կիւնիւ եազըն տըր , եազըն տըր , վէ զիյատէսիլէ տիւր'ամլէ կէլիյօր . Բապպըն կիւնիւնիւն ս'տաաը կէլիյօր , գահրիման օրատա տըր տըր ֆէրեատ էտէճէք տիր : Օլ կիւն զազապ կիւնիւ տիր , մուզայագա վէ մէշազգոմ կիւնիւ , պուլում վէ գօյալ գարանըզ կիւնիւ տիր : Սաբլու շէհրլէր 'ալէյհինէ , վէ իւքսէք պուրճլար 'ալէյհինէ պօրու վէ նա'րէ կիւնիւ տիր . Վէ Բապպա գարըն կիւ-նահ էմտիլէրի իշիւն տտէմլէրի մուզայագայա կիրիֆմար էտէճէյիմ , քէօրլէր կիպի տօլաշաճազլար , վէ անլէրին գանը թօզ կիպի , վէ լա-շէլէրի կիւպլէր կիպի տէօթիւլէճէք տիր : Բապպըն զազապը կիւնիւնտէ նէ կիւմիւշլէրի , նէ ալթունընը անլէրի գուրմարմաղա միւզթէտիր օլունագ տըր . անճագ զայրէթինին տմէշինտէն պիւթիւն . տիյար թէլէֆ օլունագ տըր . զիրա տիյարըն քետֆֆէ ի սէքէնէսին չար չալուր մահվ էտէճէք տիր :» Սուի . 1. 14-18 :

Իշպուռ քէլամ Եսայիսին քէլամընտան փէք զիյատէ տէհշէթլի օլուպ , անտէ «Բապպըն 'ազիմ կիւնիւ» սէ-րահէթէն վաաֆ օլունուր : Վէ պանգ , անըն թապի'ալթը

ղաղապ, մուգայագա, մէշագգաթ, վիրան, խարապիյէթ, զուլմէթ, տիւման վէ նա'րէ միսիլլիւ թա'պիրլէր իլէ նէ պէրրագ սուրէթտէ պէյան օլունուր: Կիւնահ իշլէյէնլէր հէլաք օլուպ, հիշ պիր դէմինի ֆիտիյէ եա հիւլքիւմէթ անլէրի գուրթուրմաղա միւզթէտիր օլմայաճագ տըր. զիրա «պիւթիւն դէմին թէլէֆ» վէ անտէ սաքին օլանլարըն ճիւմէսի «չար չափուգ մահիլ» օլաճագ տըր: Եէր իւզէրինտէ սաքին օլանլար շէրիրլէր տիր: Ղուկ. 21. 35:

Բապպըն կիւնիւնիւն թապի'աթը հագդընտա պիր շէհատէթ տախի 'Ահտը ճէտիտտէն թագտիրմ էտէլլիմ:

«Վէ լսքին Բապպըն կիւնիւ կէճէտէ խըրադ կիպի կէլէճէք, անտէ տախի սէմափմ կիւրիւթիւյլէ զա''իլ օլարագ, 'անասըր եանմաղէ հալլ օլունածագ տըր, վէ գէմին իլէ անտէ ետիրլմը պուլունան շէյլէր եանածագ տըր: » Բ Պետ. 3. 10:

Պու ֆըպրատա վաոֆ օլունան թապի'աթ փէյղամպէրլէրտէ վաոֆ օլունանա միւթապըգ օլուպ, 'այնի Բուհ թարաֆընտան վէրիլմիշ տիր: Բապպ պուլուրուրքի' Օլ կիւնտէ սէմաթաթ զա''իլ օլարագ պիր թումար կիպի տիւրիւլէճէք (Յայտ. 6. 14), վէ գէմին էրիյիպ և կիւնահ վաթըթատըյէ պօզուլան հէր շէյ եանածագ տըր: Պետրոս Բէսուլ 'այնի պապըն եէտինճի այէթինտէ անը «հիւքմ վէ ֆասըգ աստէմլէրին հէլաքը կիւնիւ» թէսմիյէ էտէր:

Մէզքիւր կիւնիւն թապի'աթընը կէօսթէրմէք իշիւն պու դատարը քիֆայէթ էտէր: Շէհատէթլէրին ճիւմէսի տախի պունլարա միւթապըգ տըր: Բապպըն կիւնիւ գէմինին սէքէնէսինին արզուլատըղը պիր շէյ կիպի աղա պէյան օլունմապ իքէն, եինէ տէ չօգ քիմսէլէր անա խէլաս վազթը տէյիւ ինթիզար էտէրլէր: Լաքին անլէր ճիւմանի պէլիյէտէն խէլաս օլմայը մէ'մուլ էտէր իքէն տահա 'ազիմ պէլալարա կիրիֆթար օլաճապար: Սէլամէթ պէքլէր իքէն ինթիլալ վէ ֆէսատ պուլաճագլար տըր:

Եէվմի մէզքիւր հագդընտա ֆէլամ ուլլահըն շէհատէթի վէ չիմտի ճարի օլան էֆքեարը պաթըլէ կէօգ էօնիւնտէ օլարագ, աթի իւզ զիքը այէթլէրին գուվլէթինի հիսս էտէ պիլիրիգ:

«Վայ Բապպըն կիւնիւնիւ արզու էտէնլէրէ. Բապպըն

կիւնիւ նէ՞ վագիֆէնիզ տիր: Օ նուր տէյիլ, անճագ զուլմէթ տիր: Նիթէքիմ պիր ատէմ արսլանն էօնիւն-տէն գաշտըղընտա անա այը թէսատիւֆ էտէր, վէ խա-նէյէ կիրիպ էլինի տէվարա տայատըղընտա անը երլան սօգար: Իշթէ Բապպըն կիւնիւ նուր տէյիլ, անճագ զուլմէթ տիր. անտէ րուչէնի եօգ, անճագ գօյու գա-րանլըզ վար տըր:» Ամուխ: 5. 18-20:

«Օլ կիւն» տէ կիւնահքեար իշիւն հիչ պիր քէօչէ ի իւմիտ գալմայաճագ, վէ գաշըպ կիւլէնմէք էմէլինտէ օլանլար էվէ իլթիճա էտիպ տիվարա տայանան քիմուէ կիպի գաշտըղարը պէլատան տահա պէտթէրինէ թէ-սատիւֆ էտէճէքլէր: «Իշթէ ՇիՄՏԻ Ժափը-լ Ժափը-լ, իշթէ ՇիՄՏԻ իէլ-լէ-լէ տիր:»

ԲԱՊՊՐԵՆ ԿԻՒՆԻԻ ՆԷ՞ ԶԷՄԱՆ ՊԱՇԼԱՐ

Բապպըն կիւնիւնիւն թապի'աթը հագըղնտա էօյ-րէնտիլիմիզ շէյլէր անըն իպթիտասընը թա'յին էթ-մէքտէ պիզէ չօգ եարտըմ էտէրլէր: Օ՝ խըշմ վէ չիտ-տէթ ի զագապ կիւնիւ տիր: Եսա. 13: Օլ կիւնտէ «ին-սանըն զուրուրը ալչագլանըպ, միւլթա'պ հալընըզ Բապպ պուլունաճագ տըր:» Եսա. 2: Օլ կիւն «ղաղապ,» «մուղապագա,» «մէշագգաթ,» «վիրան վէ խարապիյէթ,» «զուլմէթ վէ տիւման» կիւնիւ (Սոփ. 1. 15), «հիւքմ վէ ֆատըզ ատէմլէրին հէլաքը կիւնիւ» տիր: Բ Պետ. 3. 7: Պուշարըն ճիւմլէսի Բապպըն կիւնիւ վէ անըն զէմլինէ օլան 'ալագասը խուսուսընտա սէօյլէնմիշ տիր. զիրա զագապ, զուլմէթ, վէ մէշագգաթ զէմլին իւզէ-րինէ կէլէճէք տիր: Հիւքմ տիւննանըն հիւքմիւ օլուպ, քէօթիւլիլիլ իշիւն միւճագաթ օլունաճագ տըր: Իշպու միւտհիշ էյամ 'աճէպա նէ՞ զէման պաշար: Իշիմիզ պիր թագըմ եանլըշ էֆքեարը թագտիմ վէ մու'այեէնէ էթ-մէք օլմայըպ սալթ Բէլամ Ուլլահտա պիզէ պէյան օ-լունան սահիհ թա'լիմի կէօսթէրմէքտէն ի'պարէթ օ-լաճագ տըր. զիրա հագիգաթը պիլմէքլէ տիկէր ճիւմ-լէ գալլարըն պուլթլանը զահիր օլուր:

1. Պա'զը այէթլէրտէ պիզէ պիր թագըմ 'ալամէթ-լէր վէրիլմիշ տիր, քի անլէր Բրիստոսըն իքինճի կէլի-շինի խապէր վէրմէք իւզրէ անտէն էվլէլ վուգու' պու-

լաճազար տըր: Մեգքիւր այեթլէր աթիտէքիլէր տիր: Մատ. 24. 29. 30: Մարկ. 13. 24-26: Ղուկ. 21. 25-27: Յայտ. 6. 13-17: Եօէլ. 2. 30. 31: 3. 13-16: Պու 'ա-լամէթլէրին տա'իմա 'այնի սըրա իլէ-զիքը օլունմալարը տիգզաթա շայան տըր: Զէմինին սարսըլմատը Եսա. 13. 13 վէ 2. 17-21 տէ տախի պահա օլունուր: Քէզալիք իպր. 12. 26 յա միւրաճա'աթ օլունա:

2. Բապպըն կիւնիւնտէ ճինս ի պէշէրէ 'ինայէթ կէօս-թէրիլմէյէճէք տիր: Եէվմի մէգքիւր Ալլահըն զազապը-նըն 'ազիմ կիւնիւ օլուպ, առէմլէր կիւնահ իչլէտիք-լէրի սէպէպուէն մուզայազայա կիրիֆթար օլաճազար տըր: «Անլէրին գանը թօզ կիպի վէ լաշէլէրի կիւպրէ կիպի տէօքիւլէճէք», վէ հիշ պիր ֆիտիյէ վէ հազըրլա-յա պիլտիքլէրի հիշ պիր մէլճա անլէրի գուրթարմազա միւզթէտիր օլմայաճազ տըր: Սուփ. 1. 14-18: Օլ կիւնտէ պուլունաճազ եալընըզ մէլճա, ես'նի սէմալաթ Ալլա-հընըն մէլճա'ը, անլէրին տէյիլ տիր: Ատէմլէր իլթիճա իչիւն էպէտի Գայայա տահա գօշմայաճազլար. զիրա պիլիւլէր քի վազըթ կէշմիշ տիր. օլ զէման էսհապը գուվիլէթ քէմալը մէ'յուսիյէթլէ տաղլարա վէ գայա-լարա՝ «Իւզէրիմիզէ տիւշիւպ պիզի թախթտա օթու-րանըն հուզուրընտան վէ Գուզունըն զազապընտան կիզ-լէյինիզ, զիրա անըն զազապընըն 'ազիմ կիւնիւ կէլտի, վէ քիմ տուրա պիլիւր» տէյիւ նիտա էտէճէքլէր տիր: Յայտ. 6. 15-17:

3. Օլ կիւն եազլաշարպտա զէմինին սէքէնէսի կիւնահ-լարընտան րիւճու էթմէլէրի վէ Ալլահը թալապ էտիպ՝ եաշայա պիլմէլէրի իչիւն պիր խապէր իլան օլունաճազ տըր: «Բապպ Եէհօվա գուլլարը օլան փէյլամպէրլէրէ սըրըրըն պէյան էթմէյինճէ պիր չէյ եափմազ:» Ս.մովս 3. 7: Ալլահըն ուսուլը մու'ամէլէսի տա'իմա պէօյլէ տիր: Թուֆանտան էվիլէ օլան տիւնեայը, Սուդոմ էհա-լիսինի վէ Եէհուտի միլլէթինի հազէր էթտիւրտի: Քէ-զալիք Բապպըն կիւնիւ վէ անըն չիտտէթ ի զազապը խուսուսընտա տախի փէյլամպէրլէրի վասըթասըլէ տիւնեայը հազէր էթտիւրէճէք տիր:

Եօէլ 2. 1 տէ պու կիպի պիր խապէր վար տըր: — «Սիօնտա պօրու չալընըզ, վէ մուզատտէս տաղըմտա եիւքսէք սէսլէ չալընըզ. տիյարըն քեաֆֆէ ի սէքէնէսի

թիթրէսին, զիրա Րապպըն կիւնիւ կէլիօր, հէմ տէ
հազըն տըր» Պա'տէհու Ալլահը թալապ էյլէմէք, հէր
քէս էլպիսէսինի տէյիլ իլլա գալպլէրինի երթմագ, վէ
Րապպըն քեհանլէրի քէնտի սիւրիւլէրի իչիւն աղլա-
յըպ տու'ա էթմէլէրի էմը օլունուր: Էկէր օլ 'ալիմ
կիւնտէ դանի 'ինայէթ պուլունաճագ օլսա իտի, պէօյ-
լէ պիր լիսանըն իսթի'մալընա հաճէթ օլմայաճաղը
չիւպհէտէն վարէսթէ տիր:

4. Մէղքիւր խապէր 'ալամէթլէրէ իսթինատէն ի'լան
օլունաճագ տըր: Եօէլ 2. 30, 31 տէ օլ կիւնէ թէգատ-
տիւմ էտէճէք օլան 'ալամէթլէր մէսէլա, սէմատա 'ա-
լամէթլէր վէ խուսուսա կիւնէլ իլէ այըն գարարմա-
լարը զիքը օլունուր: Րապպըն կիւնիւ պու 'ալամէթ-
լէր իլէ պաշլամագ, զիրա անլէր վուգու' պուլարգտան
սօնկրա 'ինայէթ գափուսը տահա աչըղ տըր: չիւնքի
հէման օլ պիր այէթտէ շէօյլէ մուհարրէր տիր: «Վէ
հէր քիմ Րապպըն իսմինէ տու'ա էտէրտէ խէլաս պու-
լաճագ տըր» Պու իչարէթլէր Րապպըն 'ինայէթինէ պիր
տէլիլ օլուպ, Ալլահըն մուգատտէս քէլամընը թահգիգ
էյլէմէք, վէ կէլէճէք զաղապտան գաչմագ իւզրէ առէմ-
լէրի սաղընտըրմագ իչիւն վերիւմիշ տիրլէր:

Տիկէր այէթլէրտէ 'ախի միւնաստէպէթտէ զիքը օլու-
նան կիւնէլ իլէ այըն գարարըպ երտըղպարըն սիւշմէ-
սի վագը'ալարը վուգու' պուլմըլ տըր: Էվլէթիսի 1780,
Մայիս 19 տա, վէ սօնկրաքի 1833, Նոյ. 13 տէ: Կիւ-
նէլ իլէ այըն գարարմասը քիւսիւֆի հա խիւսիւֆի նէ-
թիճէսի օլմայըպ, «ասըլ սէպէպի էլան մա'լիւմ տէյիլ
տիր» 1833, Նոյ. 13 ին չիհապար հաղմուրը մա'լիւմ
օլա կէլէն էն մէշհուր պիր վագը'ա օլուպ, նիւպուվ-
վէթտէ զիքը օլունանա հէր ճիհէթլէ միւթապըղ տըր:
Անլէր պիր ինճիւր աղաճը քէնտի խամ ինճիւր-
լէրինի տէօքսիւլիւ կիպի, պիր միւշթէրէք մէրքէգտէն
չըզըպ' աղաճտան սիւքիլիօր միսիլիւ սիւշմէքտէ օ-
լարապ (Յայտ. 6. 13), պաղան պիր քիմսէյէ պիզգաթ
եըլտըզլար քէնտի մէտարլարընտան չըզմըլ վէ զիյա-
լարընտան մահրում օլմուշ կէօրիւնմէքտէ իտի: Եօէլ
3. 15:

5. Սըրատա տիկէր վագը'ա սէմավաթըն գուվլէթ-
լէրինին սարսըլմասը տըր: Մաա. 24. 29, Անլէրի Եէ-

հօվանքն սէտաւսը սարսաճապ տըր: Եօել 3. 16: Իսր. 12. 26: Ֆազաթ պսւ վազը'ա Բապպըն կիւնիւ պաշլամազտան էվվէլ տէյիլ, իլլա օլ կիւնաթէ վուզու' պուլաճագ: Եսա. 2. 17-19: Պինա'էն 'ալէյհ, Ալլահըն զազապընըն կիւնիւ պաշլառըզտա կիւնէշ իլէ այըն գարարմալարը կէշմիշտէ վուզու' պուլմուշ վէ սէմա-վաթ իլէ զէմինին սարսըլմալարը օլ կիւնաթէ վուզու' պուլաճագ օլտըղը հալտէ, շու նէթիճէյէ կէլիւրիզ քի' անըն պաշլամաւսը երլարզլարըն տիւշմէսի իլէ սէմավա-թըն գուվլէթլէրինին սարսըլմաւսը մապէյնինտէ օլմագ լազըմ տըր: Ֆազաթ երլարզլարըն տիւշմէսի կէշմիշտէ վազը' օլմուշ իտիյի էճլտէն, մէզքիւր նիւպուվլէթլէրէ կէօրէ սրրատա տիկէր վազը'ա Ալլահըն զազապընըն 'ազիւմ կիւնիւ տիւր:

6. Դապապըն տէօքիւլմէսի եախօտ ճէզանըն վէ-րիւմէսի միւճազաթ օլունաճագ քիմսէլէրին 'էօմրլէրի-նին մուհաքէմէսինի ֆարզ էտէր: Պու սէպէպտէն Ալ-լահ զէմինին սէքէնէսինէ վէրիլէն խապէրտէ քէնտի հիւքմիւնիւն սա'աթը կէլմիշ իտիյինի պէյան էտէր: Խապէր ի մէզքիւր Յայտ. 14. 6-11 տէ մուգայէտ օ-լարագ, անըն իւք գըռմընտա առտմլէրին նազարը տիզ-գաթընը տա'վէթ էյլէյէն փէք մուհիմմ վէ 'ամէլի պիր հազիգաթ վար տըր: «զիրա անըն (Ալլահըն) հիւքմիւ-նիւն սա'աթը կէլտի»: Պու հիւքմ էճը ի հիւքմ օլմա-տըղը անը միւթէ'ազգիպ վէրիլէն խապէրլէրտէն պէ-տիհի տիր: զիրա անլէր' պիրինճի մէլէք հիւքմ սա'աթը կէլտի տէյիւ ի'լան էթտիքտէն սօնկրա 'ինայէթին տա-հա թէքլիֆ օլունտըղընը կէօսթէրիլէր:

Իշպու հիւքմ Պօղոս Բէսուլըն կիւնիւնտէ միւս-թապէլտէ վուզու' պուլաճագ իտի: 'Ամալ 17. 31: 24. 25: Ֆազաթ Քրիստոս կէլմէզտէն վէ Ալլահըն զազապը տէօքիւլմէզտէն էվվէլ Յայտ. 14 պապըն իւշ խապէր-լէրինին տիւնեայա ի'լան օլունաճաղը վազըթ կէլտիք-տէ, անըն սա'աթը տախի «կէլտի»: Հիւքմ ի մէզքիւր զէմինին էօլիւ եա տիրի ճէմի'ի սէքէնէսի արատընտա Քրիստոսըն հիյն ի գուհուրընտա գըյամէթ իւլ հայաթա եախօտ թէպէտտիւլէ լա'իզ օլանլարը թէֆրիզ էթմէք օլուպ, էօլիւլէր արատընտա «լա'իզ ի'թիպար օլունան-լար» օլ զէման գըյամ էտիպ (Դուկ. 20. 35), պիր հա-

յաթ օլանլար արասընտա լա'իզ իթիպար օլունանլար իսէ սօն պօրուտա, պիր անտէ թէպէտտիւլ էտէճէրլէր տիր: Ա. Կորն. 15. 51, 52: Էօլիւլէրին պէլ ֆէապ Գըյա՝ Էթիւլէ՝ անլէրին նասիպինն էվլէլճէ թա'յին օլունմը իտիյինն պիր իսպաթ տըր: Պու հիւքմ սէմավի մէհքէմէտէ իծրա օլունուր իքէն, առէմլէրի անըն սիծլիննէ հազըրլամագ իւզրէ սօն խապէր տախի Ալլահըն նիւպուվլէթ քէլամընա իսթինատէն տիւնեայա ի'լան օլունուր:

Մուհաքէմէ խիթամ պուլտըգտա հաքիմին ի'լամը սիւտուր էտէր: Սէմավի մէհքէմէտէ տախի պէօյլէ տիր: Մուհաքէմէնին խիթամը Գրիստոսըն զուհուրընտանն էվլէլ ինայէթ միւտտէթինին խիթամ պուլտըզընը կէօսթէրի: «Հազարզըզ էտէն եիննէ հազարզըզ էթսին, վէ մուրտար օլանն եիննէ մուրտար օլունն, վէ սալի օլանն եիննէ սալի օլունն, վէ մուգատտէս օլանն եիննէ մուգատտէս օլունն: Իշթէ թէզ կէլիրիմ (իծրա ի հիւքմ իշիւն), վէ հէր քէսէ քէնսի 'ամէլիննէ կէօրէ վէրմէք իշիւն միւքեաֆաթըմ հանըմտա տըր:» Յայտ. 22. 11, 12: Պու ի'լամ իլէ իմթիհան պիթէր: Պու խուսուստա իլէրիսէ թէքրար սէօյլէյէճէյիզ:

7. Էվլէլա տէնիլտիյի իւզրէ Յայտ. 14 ին իւշ խապէրլէրի պիգի Ալլահըն սաֆի հա'նի մէրհամէթսիզ խըշմընտանն սազընտըրըրլար: Շիֆի Բապպըն եէտինտէ պուլընան քեասէ ինայէթ վէ քէսրէթ ի մէրհամէթլէ գարըլըզ տըր. Փազաթ Յայտ. 14. 11 ին խըշմը Մէզ. 75. 8 տէ քի քեասէնինն թօրթուսը օլանագ: Օլ զէման իմթիհան պիթմիշ վէ ի'լամ սիւտուր էթմիշ օլուր: Յայտ. 14. 11 ին պու խըշմը եէտի սօն պէլալարտա գահիր օլանագ, զիրա «պունլարլէ Ալլահըն զազապը իթմամ օլունուր:» Յայտ. 15. 1: Պինաէն 'ալէյի մէզքիւր պէլալարըն տէօքիւլմէսի Ալլահըն զազապընըն 'ազիմ կիւնիւնաթ օլմագ իճապ էտէր. օլ կիւն քի անտէ նուր վէ մէրհամէթ օլմայըզ, անճագ հէր շէյ զուլմէթ վէ իզթիրապ տըր: Ամուս 5. 18: Սուփ. 1. 15:

Աթի իւզ զիքը խուսուսաթ պալատէքի նէթիճէյի իսպաթ էտէր: Կէօրտիւք քի Բապպըն կիւնիւ երլտըզլարըն տիւլմէսինտէն սօնկրա վէ սէմավաթ իլէ զէմինին սարսըլմասընտանն էվլէլ պաշլար, Փազաթ պու

սարսրելը եւտինճի պէլա թահթընտա, պինա"էն 'ալէյհ
 Բապպըն կիւնիւնաթէ վազը՝ օլաճազ տըր: Ալթընճը վէ
 եւտինճի պէլալար թահթընտա պէօյիւք Արմաճէտտօն
 մուհարէպէսի օլաճաղը մուհարրէր տիր: Յայտ. 16. 14-
 16: Ֆազաթ պու մուհարէպէ տախի Բապպըն կիւ-
 նիւնաթէ օլտըղը սէպէպտէն (Եզեկ. 13. 5), ալթընճը
 պէլա Բապպըն կիւնիւնաթէ օլմազ իճապ էտէր: Վէ պու
 պէլալարտան պիրի հազգընտա սահիհ օլան տիկէր ճիւմ-
 լէսի իչիւն սահիհ օլտըղընա շիւպհէ խթէմէզ:

8. Ալլահըն զազապընըն 'ազիմ կիւնիւ իմթիհան
 միւտտէթիսին խիթամընտա պաշաաղըղընա պիր իս-
 պաթ տահա թազտիմ էտէլիմ: Սուի. 1. 14-18 տէ
 Բապպըն կիւնիւնիւն հազլաշտըղը վէ անըն թապիթաթը
 պիր լիսան ը տէհէթ պէյան իլէ ի'լան վէ պէյան օլու-
 նուր: Վէ օլ վազթա հազըր օլա պիլմէլէրի իչիւն Բապ-
 պըն զապմընա աթի իւզ զիքր այէթլէրտէ էհէմմ պիր
 տա'վէթ վար տըր:

«Էյ հայասըզ միլլէթ, քէնտինիզի թէֆթիշ էտինիզ,
 մուգատտէր վուզու՝ պուլմազտան, վէ կիւն սաման ու-
 ֆաղը կիպի կէչմէզտէն, Բապպըն շիտտէթ ի զազապը
 իւզէրինիզէ կէլմէզտէն, վէ Բապպըն զազապը կիւնիւ
 սիզէ եւթիշմէզտէն էվվէլ քէնտինիզի թէֆթիշ էյլէնի-
 նիզ: Էյ Բապպըն ահքեամընա կէօրէ հարէքէթ էտէն
 զէմինին պիլ ճիւմիլէ միւթէվազըլ'լարը, անը թալապ է-
 տինիզ, սալահ արայընըզ, թէվազու՝ արայընըզ. օլա քի
 Բապպըն զազապը կիւնիւնտէ իիթիֆա էտէսինիզ:»
 Սուի. 2. 1-3:

Շու «էվվէլ» թա'պիրիշլէ պէյան օլունան վազթա
 տիգզաթ էյլէ: «Մուգատտէր վուզու՝ պուլմազտան»,
 տահա տօղրուսը, ճի'լամ սատըր օլմազտան էվվէլ:»
 Հանկը ի'լամ: Իմթիհան միւտտէթիսին խիթամընը իշար
 էտէն ի'լամ: Յայտ. 22. 11, 12: Եօգսա մէզքիւր տա'-
 վէթին նէ՞ էհէմմիյէթի օլուր. զիրա անլէր ի'լամ սա-
 տըր օլտըգտան սօնկրա աախի Ալլահը թալապ էտէ
 պիլիւրլէր: Մէզքիւր ի'լամ Ալլահը թալապ էտէպիլլէճէք
 հէր ֆուրսաթը իլ էլ էպէտ զապիար:

Կիւն սաման ուֆաղը կիպի կէչմէզտէն: Հանկը
 կիւն: «Խէլա» կիւնիւ: «Մազպուլ զէման շէֆէ տիր»,
 «Իէլա» կիւնիւ շէֆէ տիր: Բ Կորն. 6. 2: Պա'տէհու

հէվմ իւլ զազապ օլաճազ: Մազպուլ զէման վէ խէլաս կիւնիւնէ ի՛թիպար էթմէյէյէրին ինտինտէ Ալլահըն իհասն էթտիյի ինայէթ միւտտէթի սաման ուֆազը կիպի պոյմէթսիզ օլաճազ. թաքի վազըթ փէք կէճ օլա: Պուլթհրոյտ պու այէթի շէօյլէ թէրճէմէ էտէր: «Իլլամ իճրա օլունմազտան, վէ սիզ գաիլ օլան սաման ուֆազը կիպի օլմազտան էվվէլ:» Սօն խապէրի թահգիր էտէնլէր հազգսըզըզտա տէվամ էթմէլէրի թազտիր օլունանլար արապընտա գալարազ, Բապպըն զազապը կիւնիւնտէ սաման կիպի սէօյիւնմէզ աթէշտէ եանաճազլար տըր: Մատ. 3. 12: Թամմ պէօյլէ պիր իսպաթ Դանիէլ իքինճի պապտա պուլունուր: Պուրատա զէմինին հիւքիւմէթլէրի կիւմիւշ, ալթոն, տէմիր վէ շամուր 'ալլամէթլէրիյլէ կէօթէրիյիր: Քրիստոս վէ ահըն մէլէքիւթիւնիւ պէյան էտէն թաշ անլէրի վուրըպ էզմէքլէ, անլէր եազ խարմանընտան գալան սաման ուֆազը կիպի օլարազ ըրւզկեար անլէրի կէօթիւրիւր վէ անլէրին մահէլի պուլունմազ: Այէթ 35:

«Բապպըն [չիտտէթ ի] զազապընըն կիւնիւ իւզէրիսիզէ հէթիշմէգտէն էվվէլ:» Ալլահըն չիտտէթի զազապը սաֆի զազապ տըր: Իմտի իմթիհան վէ խէլաս կիւնիւ խիթամ պուլտըզտա, իճրա ի հիւքմ վէ ֆասըզ ատէմլէրին հէլաքը կիւնիւ, Ալլահըն զազապընըն կիւնիւ, Բապպըն 'ազիմ կիւնիւ պաշլար. զազապ կիւնիւ խէլաս կիւնիւնիւն սօնուստա պաշլար: Պունտան տահա վազիհ հէ՞ օլապիլիր:

Իմտի պուրայա պատար էյլէտիյիմիզ միւթալ'աթտա ֆէլամ Ուլլահըն վապիհ շէհատէթինտէն էօյրէնտիքքի (1) Բապպըն կիւնիւ իճրա ի հիւքմ կիւնիւ օլուպ, օլ զէման Ալլահըն հազգ զազապը ֆասըզ տիւնեա իւզէրինէ տէօքիւլէճէք. (2) Օլ կիւն իմթիհան միւտտէթինին սօնուստա պաշլար. քի օլ զէման Քրիստոսըն զուհուրընտան էվվէլ ճիւմլէ ինսանլարըն թէպէտտիւլ էթմէզ նասիպլէրինի թաշին էտէն իլլամ սատըր օլարազ պէլալար տէօքիւլմէյէ պաշլար:

Եէվմ ի մէքքիւր շամաթա վէ սուր իլէ տէյիլ, իլլա կէճէտէ խըրազը կիպի կէլէճէք: Բ Պետ. 3. 10: Պի գայտ վէ շէրիր տիւնեա Ալլահըն զազապընըն պէլալարը իւզէրլէրինէ կէլինճէյէտէք խիթիհզա վէ քիւֆր էթմէքտէ,

սալիկէր իսէ պէլլերի գուշանմը վէ չըրաղլարը եանար օլարագ էպէտիյէթ իչիւն միւհրէնմիշ օլաճագլար տըր :

էյ կիւնահքեար տօսթ վէ պարիտ իւլ գալպ Գրիսթիան . Ալլահ պու խապէրլերի սէնին իչիւն վէրմիշ տիր : Անըն զազապընտան գաչմանըն սալթ եօլու ա-նըն գանատլարընըն սայէսինէ իլթիճա էյլէմէք տիր : Մէզ. 91 : «Սապիթ օլան նիւպուվլէթ քէլամը» նա տիրգ-գաթ էյլէ : «Քէօթիւ եօլլարընրզտան տէօսիւն , նի՞չիւն էօլէսինիզ :» ԻՇԹէ ՇԻՄՏԻ ՄԱԳ.ՊՈՒԼ ԶԷՄԱՆ :

ԲԱՊՊԸՆ ԿԻՆԻԻՆԻԻՆ ԻՊԹԻՏԱՍԸՆՏԱ ՕԼԱՃԱԳ ՎԱԳԸՊԱՆ Ը

Հաքիմին թէպէտտիւլ էթմէզ ի՛լամը եա՛նի « Հագգ-սըզլըզ էտէն եինէ հագգսըզլըզ էթսին . . . մուգատտէս օլան եինէ մուգատտէս օլտուն » (Յայտ. 22 . 11) ի՛լամը սիւտուր էթտիքտէ , թէվպէ վէ իսլահաթ ֆուրսաթ-լարը էպէտէն գափանըր : Օլ գէման ֆեհանի ի 'ազա-մըմըզ քէհանէթինէ խիթամ վէրիւր , 'ինայէթ մէլէյի քէնտի գանատլարընը էնտիրիւր , չէրը իլահէսի իսէ քէսպ ի ֆիւթուհաթ էթմիշ կէօրիւնիւր : Ֆազաթ պու հալ չօգ սիւրմէզ : Պալատէ իսթիխրաճ էթտիյիմիզ ա-յէթին 'ազապինտէ չէօյլէ եազլըւ տըր : «Իչթէ պէն [Յիսուս] թէզ կէլլրիմ . վէ հէր քէսէ 'ամէլլէրինէ կէօ-րէ վէրմէք իւզրէ միւքեաֆաթըմ եանըմտա տըր» :

Պուրատա «թէզ» թա՛պիրինտէ գըոսա պիր միւտ-տէթ շամիլ տիր : Պու միւտտէթտէ նէ՞ վուզու՝ պու-լաճագ : Օ նէ դոտար վազըթտան ի՛պարէթ տիր : Բապ-պըն կիւնիւնիւն պաչլամասըյլէ Գրիստոսըն կէլիշի ա-րատընտա հա՛նկը պէօյիւք վազը՛ալար վուզու՝ պուլա-ճագ :

Պու միւտտէթ խուտուպընտա Ալլահըն պիգէ քէչֆ էթտիյինտէն զիյատէ պիր չէյ պլլէմէզ իզ : Վէ պու-րատա պիր թագըմ մուղլագ այէթլէր տախի թագտիմ էթմէքտէն սաղընըպ , սատէճէ վազիւր վէ սարիհ օլան-լարը զիքը էտէճէյիզ : Ալլահըն քէլամը հագիլգաթ օլ-տըղը էճլտէն , մուղլագ կէօրիւնէն գըոմլար վազիւր վէ սապիթ չէհատէթլէրէ միւթապըզ օլաճաղընա չիւպնէ իսթէմէզ : Պու չէյլէր կէօզ էօսիւնտէ օլարագ մէզքիւր

վուգու'աթ ը 'աղիմէտէն պա'գըլարընը միւթալա'ա է-տէլիմ' :

1. Եւոթի «օն պէլալար : Իշպու պէլալարտա հիշ 'ի-նայէթ պուլունմատըղը վէ պունլարլէ Ալլահն զազա-պը իթմամ օլունտըղը էնտէն (Յայտ. 14. 11 : 15. 1), անլէրին Բապպըն կիւնիւնտէ վուգու' պուլաճաղը փէք թապի'ի տիր : Մէղքիւր պէլալար Յայտ. 16 տա թա'րիֆ օլունուր : Մագոնէտիմիզ անլէրի թա'րիֆ վէ թէֆսիր էյլէմէք օլմայըպ , անճաղ շու գատարըլէ իք-թիֆա էտէրիզ քի , պու պէլալար Մըսրըն պէլալարը միսիլիւ հագիգի պէլալար օլուպ . զէման ը վուգու'լա-րը տախի միւտտէթ ի իմթիհանըն սօնը իլէ Գրիստու-սըն կէլիշի միլանէսինէ թէնատիւֆ էտէր . զիրա սէ-մավաթըն դուվլէթլէրի եէսինճի պէլա թանթընտա սարսըլըպ , «պա'տէհու [ատէմլէր] Իպն իւլ ինսանը պուլուլթլարտա գուվլէթ վէ ճէլալէթ ի 'աղիմէ իլէ կէլիւր կէօրէճէքլէր տիր :» Պու պէլա թանթընտա ա-տէմլէր իւզէրինէ մուզայապա , մուհարէպէ վէ մուգա-թէլէ կիւնիւ իշիւն սաղլանմըշ օլման իրի տօլուլար (Յոր 38. 22, 23) եաղաճալ :

Պու պէլալարըն տէօքիւլմէսինին Դե-պէլէ պիր սէ-նէ օլաճաղը աշիքեար տըր : Նիւպուվլէթ լիսանընտա պիր կիւն պիր սէնէյէ տէլալլէթ էտէր . Եզեկ . 4. 4—6 : 'Ա.տ. 14. 34 : վէ Պապլէ հապընտա վէրիլէն նիւ-պուվլէթտէ (Յայտ. 18) շէօյլէ տէնիլմիշ տիր : «Անըն պէլարսրը , եա'նի էօլիւմ վէ հիւզն վէ աճըզ պիր կիւն իշինտէ կէլէճէք : Այէթ 18 : Պիր պաշգա եէրտէ պու կիւնէ՝ «Բապպըն ինթիգամ կիւնիւ , Սիօնըն տա'վաոր իշիւն ճէգա սէնէսի տիր» (Նսա . 34. 8) տէնիլմիշ տիր :

2. Ալլահն էնոթի Գալլանը հըֆշ էթ էա' : Ալլահն գալ-մը պու մուզայապա վազթընտան (Դան . 12. 1) գուր-թուլուր , վէ հիւքմլէրտէն հիշ պիրի անլէրին իւզէրի-նէ կէլմէզ : Անլէր Ալլահ իլէ սուլհ օլմուշ , իսմլէրի հայաթ քիթապընա գայտ օլունմըշ վէ Գրիստուսըն սա-տազաթըլէ կիլինմիշ տիրլէր : Իշնամ ը իւհի օլ զէ-մանտա ոալիշլէրին հալինի շու վէճիլէ րէսմ էտէր :

« [Բապլ Ենհուլ] սէնի թիւլլէրի իլէ սէթր էտէճէք տիր , վէ գա-նատարը ութընա իլթիճա էտէճէքին . հագիգոմը գալգան վէ սիփէր օլաճաղ տըր : կէճէ գօրգուսընտան վէ կիւնտիւզիւն ուշան օգոտն ,

գարանըգտաւ կէզէն թա՛ռնտան , էօյլէ վազթընտա խարապ էտէն հէ-
լաքտան խաւփ էթմէյէճէքսին . եանընտա պին վէ սաղ թարափընտա
օն պին տիւշէճէք . լաքին սանա եազլաշմայանազ տըր : Անճազ կէօզ-
լէրինլէ նազար էտիպ' շէրիլէրին ճէզաւընը կէօրէճէքսին : Սէն փէ-
նահըմ օլտն Բապպը միւթա՛ալը քէնտինէ մէսքէն իթթիխազ էյլէտի-
յինտէն , սանա շէրի խապէթ էթմէյէճէք , վէ չաւըրընա պէլա եազ-
լաշմայանազ տըր : Զիրա ճիւմլէ եօլլարընտա սէնի հըֆզ էթմէք իւզ-
րէ սէնին հազզընտա մէլա՝ իքէսինէ էմր էտէճէք . անլէր տախի այա-
ղընը թաշա չարփամազ իչիւն սէնի էլլէրի իւզէրինէ գալտըրանազ-
լար տըր : » Մէզ. 91. 4—12 :

Ալլահըն հիմայէ էթմէյինին սէպէպի տէօրտիւնճիւ
վէ սօգուղընճը այէթլէրտէ պէյան օլունուր : Ալլահըն
օղուլարը սնըն վա՛ղարընա իմանլէ սարըլըպ , տէ-
նիզլէրին թէլաթիւմիւ , գայալարըն տիւշմէսի վէ տաղ-
լարըն սարսըլմասը արասընտա քէմալ ի ֆիւթիւհաթլէ
թէրէննիւմ էտիպ սէրլէր

« Ալլահ պիզէ փէնտի վէ գուվվէթ տիր . մուզնյազալարտա հազըր
պիր եարտըմ տըր : Պու սէպէպտէն զէմին սարսըլա , վէ տաղլար
սէնիզ օրթաւընա անըլտա , սուլարը կիւրլէյիպ թէլաթիւմ էթսէ ,
գուտուրմասըլլէ տաղլար թիթրէսէլէր պիլէ՝ խաւփ էթմէյէճէյիզ : »
Մէզ. 46. 1—3 :

3. Պէլ ճէմէլէ շէրէլլէրէն քա՛ւլ օլունմա՛ւը : Անլէրտէն
չօպլարը ետտինճի պէլա թահթընտա վուգու՝ պուլան
օլ՝ ազիւմ կիւնիւն մուհարէպէսինտէ վէֆաթ էտէրլէր :
« Վէ օլ կիւնտէ Բապպ թարափընտան գաթլ օլունան-
լար զէմինին պիր ուճընտան զէմինին տիկէր ուճընա
դատար պուլունաճազ տըր . անլէր իչիւն մաթէմ թու-
թուլմայաճազ , անլէր թօփլանըպ տէֆն օլունմայա-
ճազլար , եէր եիւզիւնտէ կիւպրէ կիպի օյաճազլար
տըր : » Եր. 25. 33 : Պա՛տէհու սէմանըն գուչլարը զի-
յաֆէթէ տա՛վէթ օլունուրլար : « Կէլինիզ , 'ազիւմ Ալլա-
հըն զիյաֆէթինէ ճէմ՝ օլունըզ , թաքի միւլուքըն է-
թինի վէ պին պաշըլարըն էթինի վէ գուվվէթլիլէրին
էթինի վէ աթլար իլէ իւզէրլէրինէ րաքիպ օլանլարըն
էթինի վէ հիւրր իլէ գուլ վէ քիւչիւք իլէ պէօյիւք ,
ճիւմլէսինին էթինի եէյէսինիզ : » Յայտ. 19. 17, 18 :
Զէմինին ուճլարընըն թապի՝ պուլընտըղը պէօյիւք
ֆազաթ մուրթատ հիւքիւմէթ ի րուհանիյէլէր տիրի

տիրի ամեն կէօլունէ ամբըրպ ; օրատա եանարար : Յայտ. 18. 8 : Օլ 'ազիմ մուհարէպէտէն գալան « պա-
զըյե » Գրիստոսըն կէլիլինտէ , անըն զըլըծըյէ գաթլ
օլունուրլար : Նիթէքիմ Պօղոս րէսուլ պույուրուպ տէր :
« Օլ զէման օլ 'ասի զահիր օլաճագ տըր , անը տախի
Բապպ քէնտի աղղընըն նէֆէսիլէ թէլէֆ էտիպ , քէն-
տի կէլիլինտէ թէճէլլիսիլէ հէլաք էտէճէք տիր : » Բ
Սէլ. 2. 8 : Դան. 7. 10 :

4. Գրիստոսըն զահարէպ Բապպոս ուշաւանլար Գըյամ
էրէճէլէր Գիլ : » « Զիրա Բապպ պիզղաթ պիր նիտա ի
էսր իլէ պաշ մէլէյին սէտասը վէ Ալլահըն սուրըյէ
սէմատան նիւզուլ էտէճէք տիր , վէ Գրիստոստա վէ-
ֆաթ էթմիշ օլանլար էվէլա գըյամ էտէճէքլէր տիր » :
Ա. Սէլ. 4. 16 : Սալիհլէրին գըյամէթի ֆասըզլարըն-
քինէ թէգատտիւմ էտէճէք : Յովհ. 5. 29 : Ամալ 24.
15 : Յայտ. 20. 4—6 : « Պիրինճի գըյամէթտէ հիտէսի
օլան քիմսէ միւպարէք վէ մուգատտէս տիր . պունլա-
րըն իւզէրինէ իքինճի էօլլումիւն հիւքիւմէթի հօզ տըր .
անճագ անլէր Ալլահըն վէ Գրիստոսըն քեսիլլէրի օլուպ
անըն իլէ պէրապէր պին սէնէ սալթանաթ էտէճէքլէր
տիր : » Յայտ. 20. 6 : Պու այէթտէն իքի մուհիմմ հա-
գիգաթ էօյրէնիրիզ . (ա) Պիրինճի գըյամէթ սալիհլէրին
գըյամէթի օլուպ , անլէր միւպարէք վէ մուգատտէս
տիրլէր : Տէօրտիւնճիւ վէ ալթընճը այէթտէ զիքը օ-
լունան զէվաթ 'այնի քիմսէլէր օլուպ ' Գրիստոս իլէ
պէրապէր պին սէնէ սալթանաթ էտէրլէր : (բ) Գրիս-
տոսըն կէլիլի , ֆասըզլարըն գաթլի վէ սալիհլէրին գը-
յամէթի պին երլըզ էյամըն իպթիտասընը իշար էտէր-
լէր : Էվէլէքի այէթ կէօլթէրիք քի իքի սընըֆ քիմսէ-
լէրին գըյամէթլէրի միյանէսինտէ պին սէնէ պիր միւտ-
տէթ վար տըր : « Էօլիւլէրին պազըյեհսի օլ պին սէնէ
թէմամ օլմայընճա տիրիլմէտիլէր : »

Իշար պիրինճի գըյամէթ եա'նի սալիհլէրին գըյա-
մէթի հէր 'ասըրտա միւմիլլէրին իւմիտի օլմուշ տըր :
Յոք , Նասաի , Դաւիթ , Ովսէէ , Նընմիա վէ սա'իրէ , վէ
Փիլ վաղը' հէր սընըֆ էհալի — րէսուլ , փէյզամպէր
վէ մուգատտէսլէրին ճիւմէսի — Սահիպ ի հայաթըն
զուհուր էթմէսիլէ մէզարըն հէլաք օլաճաղը (Ովս.
13. 14) , վէ մուգատտէսլէրին « Էյ էօլիւմ , տիքէնին

նէրէտէ , էյ մէզար , զալէպէն նէրէտէ » (Ա . Կորն . 15 , 55) տէյիւ թէրէննիւմ էտէճէքլէրի վազթա միւնթա-
զըր իտիլէր : Էֆէնտիմիզին Ղուկ . 20 , 35 . տէ պահս ,
վէ Պօղոսն Ֆիլ . 3 . 11 տէ քէմալը իշթիյազլէ արգու-
էթտիյ « զըյամէթ իւլ էմվաթ » իշթէ պու տըր : Եէվմ
ի մէզքիւր տէրմանտէ սէյեահլարա , միւմին իշճիլէրէ ,
շէրիւր վէ զալիւմ տիւնեատան թահգիւր օլունուպ տա
հայաթլարընը Գրիստոս իշիւն Փէտա էտէն պիլ ճիւմլէ
միւպարէք շէհիտլէրէ ճէլիլ պիւր կիւն տիր : Պունլարըն
միւքեաֆաթըն նէ 'ազիւմ օլաճագ :

5. Սալիհլէրին գըյաթիֆնաթ հայաթիս օլան սալիհլէր լէ-
պէտիւմէ-էպիւ , լայէմ-ն (Էօլի-մաթ-շ) օլաճագլար Կըր :
Պօղոս րէսուլ պունը շու վէճիլէ թա'րիֆ էտէր . —

« Իշթէ սիզէ պիր սըրըր սէօյլէրիւմ . ճիւմլէմիզ ույունայաճաղըզ ,
ամմա ճիւմլէմիզ սուրը ախիրտէ , պիր անտէ , պիր կէօզ զըրիմա-
սընտա Թէպէտտիւլ էտէճէյիզ . չիւնքի սուր չալընաճագ տըր , վէ էօ-
լիւլէր ֆանի օլմայարազ տիրիլէճէք , պիզ տախի Թէպէտտիւլ էտէճէ-
յիզ : Զիրա պու ֆանի օլան ֆանի օլմայանը կիյմէք . վէ պու էօլիւմէ
միւպթէլա օլան էօլիւմսիւզլիւլիւ կիյմէք կէրէք տիր : » Ա . Կորն . 15 .
51—53 :

« Ամմա պիզիւմ վաճանըմըզ սէմատէ օլուպ , օրատան աախի իէ-
լաքէտըր Բապպ Յիսուս Գրիստոսա միւնճաղըր իզ : Օլ տախի պիզիւմ
էտնա ճէսէտիմիզի , քեաֆիէ ի մէվճուտամըր քէնտինէ Թապի' էճմէյէ
միւզթէտիր օլտըղը գուվլէճլէ , քէնտի միւշէրէֆ ճէսէտինէ միւշա-
պիճ օլմազ իւզրէ , Թէպտիլ էտէճէք տիր : » Ֆիլ . 3 . 20 , 21 :

6. Օլ ղէման պու ժիւշէրէֆ ճէմա'աթ շա ժիւ'աթ ղէֆն-
աթն Խէլաթէաթըն աշլէր իշիւն հաղըրլարըն ճէլիւ ժիւ'աթն-
լէրէ բէֆ' օլաճագլար : Պու խուսուստա աթի իւզ գիքըր
վազիւր վէ սարիւր շէհատէթլէրի թագտիւմ էտէրիզ :

« Զիրա պիզ Բապպլն զուհուրընա տէկին հայաճտա պագի գալան-
լար՝ ույունլարա Թէգատտիւմ էճմէյէճէյիմիզի սիզէ Բապպլն քէլա-
մըլլէ իխպար էտէրիզ : Զիրա Բապպ պիզգաթ պիր նիտա ի էմր իլէ՝
պաշ մէլէյին աէտաը վէ Ալլահըն սուրըլլէ սէմատան նիւզուլ էտէճէք
տիր , վէ Գրիստոստա վեֆաթ էճմիւշ օլանլար էվլէլա զըյամ էտէճէք-
լէր տիր : Անտէն պիզ հայաճտա պագի գալանլար անլէր իլէ պէրապէր
Բապպլն իսթիզպալ իշիւն պուլաթլարտա հավայա րէֆ օլունաճաղըզ .
վէ պէօյլէճէ տա' իմա Բապպ իլէ պէրապէր պուլունաճաղըզ : » Ա Սէլ .
4 . 15—17 :

« Գալպինիզ միւզթարիպ օյմասըն , Ալլահա իման էտինիզ , պանա տախի իման էտինիզ , Փէտէրիմին խանէսինտէ չօզ մէսքէնլէր վար տըր . օլմասայտը , սիզէ տէր իտիմ : Սիզէ եէր հազըրլամաղա կիտի- յօրում : Վէ պէն կիտիպ սիզէ եէր հազըրլատըղըմ հալտէ , եինէ կէ- լիպ սիզի քէնտի ետնըմա տըրըմ . թա քի պէնիմ օլտըղըմ եէրտէ սիզ տախի օլտընըզ : » Յովհ. 4. 1—3:

Շու սօնկրաքի գըթա՝ էֆէնտիմիզլին քէնտի միւ- քէտտէր չայիրտլէրինէ խիթապէն սէօյլէտիյի սէօզլէր տիր : Շայիրտլէր անը սէվտիքլէրի էճլտէն , անըն չախ- սի հուզուրը քէնտիլէրէ նէվկիւլիւ իտի : Յիսուս թէք- րար կէլիպ անլէրլ՝ կիթմէք իւզրէ պուլընտըղը մահա- լէ ալաճաղընա տախի անլէրի թէ՛մին էտիյօր : Պու մահալ նէրէսի տիր : Փէտէր Ալլահըն սաքին օլտըղը սէմա : Պունուռն սըհհէթի՝ աթի իւզ զիքր պիր գաչ ա- յէթլէրին միւթալաճաղնտան միւսթէպան օլուր :

Յիսուս պիր ազ էվվէլ չայիրտլէրինէ քէնտինին կի- տէճէյինի խապէր վէրէրէք : Պէնի արայաճագսընըզ , վէ եէհուտիլէրէ՝ Պէնիմ կիթտիյիմ եէրէ սիզ կէլէմէզսի- նիզ՝ տէտիյիմ կիպի , չիմտի սիզէ տախի սէօյլէրիմ՝ տէմիչ իտի : Յովհ. 13. 33 : Անրն եէհուտիլէրէ օլան քէլամը 7 խնճի պապըն 33—35 այէթլէրինտէ մահար- րէր տիր : Յիսուս օրատա սէրահէթէն պույուրուր քի « Պէնի իրսալ էտէնէ կիտէրիմ : » եէհուտիլէր՝ պու քիմ- սէ նէ տէմէք իսթէյօր տէյիւ թէֆէքքիւր էտէր իքէն իշլաաքեարրմըզ եինէ անլէրէ խիթապէն « Պէն կիտէ- րիմ , վէ պէնի արայըպ տա կիւնահլարընըզ տա էօլէ- ճէք սինիզ . պէնիմ կիտէճէյիմ եէրէ սիզ կէլէմէզ սի- նիզ » տէտի : Պապ 8. 21 : Յիսուս 13 խնճի պապըն 33, 36 այէթլէրինտէ պունա միւրաճա՛աթ էտէր : Պետրոս անա « Նէրէյէ կիտիյօրսըն » տէյիւ սու՛ալ էթմէսի իւ- զէրինէ , Յիսուս անա ճէվապէն « Պէնիմ կիտէճէյիմ եէրէ սէն շիֆի՛ արտըմճա կէլէմէզ սին , ամմա «ճիհա- արբճա կէլէճէ+ «էն » տէտի :

Պալամէքի գըթա՛լարտան էօյրէնիրիզ քի (1) իշլաա- քեարըմըզն կիթմէսի քէնտինի իրսալ էտէն Փէտէրի- նէ՛ ալտէթ էթմէսի իտի : Պինա՛էն ալէյհ 0 սէմայա ՛ուրուճ էյլէտի : (2) Պու մահալէ եէհուտիլէր ասլա կի- տէմէզլէր իտի : (3) Հաթթա չայիրտլէր պիլէ չիմտի եա- խօտ էօլտիւքլէրինտէ օրայա կիտէմէզլէր իտի . զիրա

էվկէլա Յիսուս կելմէլի: Սէմավի մէսքէնլէր հազըր օլ-տուզտա 0 թէքրար կէլէճէք, վէ անլէրէ՝ Սօնկրա ար-տրմա կէլէճէքսինիզ՝ տէտիյի քէլամ անլէրին Բապպ իլէ պէրապէր Նէնի Նրուսաղէմէ՝ ուրուճ էթմէլէրիլէ իթմամ օլունաճագ տըր: «Սօնկրա արտրմա կէլէճէք սին» քէլամը սատէճէ Պետրոսա խիթապէն սէօյլէնմիշ իսէտէ, շայիրալէրին ճիւմլէսի իշիւն տախի սահիհ տիր: զիրա վա՛տ (պապ 14. 1-3) ճիւմլէսինէ իտի: Պինա՛նն յալէյի Յիսուս իքինճի քէրրէ զուհուր էթ-տիքտէ, Ալլահըն էվլաուլարը իւլիւնճիւ սէմայա, Ալ-լահըն մէսքէնինէ ալրնաճագլար տըր:

Պու խուսուս Յայանութիւն քիթապընտա տախի սուրէթ ի վազըրէտէ պէյան օլունուր: Յովհաննէս րէ-սուլ Յայտ. 15. 2—4 տէ սօն մուզայագա իշինտէն կէ-չէն ֆաթիհլէրին ճիւմուրընը սէյր էտիպ, անլէրին ֆիւթուհաթ նազմէսինի իշիտիր: Պունլար սըրչա եա-խօտ պիլլուր տէնիզ իւզէրինտէ տուրմագտա, տէնիզ իսէ սէմատա Ալլահըն թախթընըն էօնիւնտէ իտի: Պապ 4. 1—6:

Եինէ, Յովհաննէս րէսուլ պապ 14. 1—5 տէ եիւզ գըրզ տէօրթ պին քիմսէլէրի կէօրիւպ տինկլէր: Ան-լէրին սէսի «Եճադան» կէլիպ, քէնտիլէր Բաիթըն Էօ-նիւնտէ, վէ տէօրթ զիրուհըն վէ իխթիյարլարըն էօ-նիւնտէ տուրուպ, «ատէմլէր արասըդան իշթիրա» օ-լունմըշ տըրլար: Պունլարըն սէմատա իտիլինէ պուն-տան տահա գավի տէլիլ օլամագ: Վէ պու ճէմա՛աթ եա ճիւմուր հազգընտա սահիհ օլան Ալլահըն գալմը-նըն ճիւմլէսի հազգընտա տախի սահիհ տիր: Յովհան-նէս՝ Ալլահըն հիւքմլէրինին ֆաթըզլար իւզէրինէ տէօ-քիւլէճէյի վէ անըն գալմընա յարիզ օլան ճիւմլէ՛զուլ-մըն իլէլ էպէտ քէսր օլունաճաղը վագթը սէյր էտէր իքէն շէօյլէ պուլուրուր: «Սէմատա խալլի ճէմա՛աթըն յագիմ սէսինի իշիթտիմ քի տէրլէր իտի, Հալլէլուեա, խէլաս վէ համտ վէ իզգէթ վէ գուտրէթ Բապպ Ալ-լահըմըզա մախսուս տըր: չիւնքի անըն հիւքմլէրի հազգ վէ յատլաղըր:» Պապ 19. 1, 2:

Իշպու խապաթլարը մէվգի՛միզլին գուլվէթիւնի թէք-միլ կէօաթէրմէք իշիւն թագաթիմ էյլէտիք: Նիչէ քիմ-սէլէր սալիհլէրին սէմայա ուրուճ էտէճէքլէրի գավի-

նի իսթիզա էտելէր : Հիմա վէ իսթիզա չիւրիւք մէկվի՝ իթթիխազ էտէնլէրին ինտինտէ կիւզէլ իսպաթ-լար տըր : Սալիլէրին զէմինի թէվէրրիւս էտէճէլէրի սահիւ : Փազաթ Յիսուսըն իքինճի զուհուրընտա ան-լէրին Րապպ իլէ պէրապէր սէմայա 'ուրուճ էտէճէլ-լէրի տախի սահիւ տիր :

7. Բրիտանիան ինչն զուհուրընտա զէմին վերան օլաճադ-տըր : Սապրդա զիքը էյլէտիյիմիզ վաղը 'ալարտան հա-լըն պէօյլէ օլաճադը վազիւ հէօրիւնիւր : Փասըզլար Բրիտանուրն հուզուրընըն զիյա վէ տէնչէթլի ճէլալին-տէն գաթլ , վէ սալիլէր սէմավի մէքէնլէրէ ընթ' օ-լունտըզլարը հալտէ՝ զէմին սէքէնէսիզ գալաճազ տըր : Երեմիա փէյլամպէր շէօյլէ պույուրուր : —

« Սէմավամս պագտըմ , վէ նուրը եօզ իտի : Տալլտրա պագտըմ , իշմէ Թիթրէյօր իտի , վէ պիլ ճիւմլէ պալըրլար սարսըլլայօր իտի : Պագտըմ , իշմէ եօզ եօզ իտի , վէ հալիս գուշլարընըն ճիւմլէսի գաշ-մըշ իտի : Պագտըմ , իշմէ մէյվէտար եէր չէօլ օլմուշ իտի , վէ պիլ ճիւմլէ շէհրլէրի Րապպ հուզուրընտա , անըն շիտտէթ ի զազապը էօ-նիւնտէն եըզլմըշ իտի : Զիրա Րապպ պէօյլէ պույուրուր : պիւթիւն տիյար խարապ օլաճազ տըր , լաքին պիւս պիւթիւն մահալ էմմէյէճէ-յիւմ : » Եր. 4. 23—27 :

Րապպ զէմինի քիւլլիյէն մահալ էթմէյիպ , անճազ ա-նը պիւր էյամ պիւս պիւթիւն խալի պրաղըպ սէքէնէ-սինի պօշալտաճազ տըր : Պիր պաշգա փէյլամպէր ա-թի իւզ զիքը շէհատէթ էտիպ տէր քի —

« Իշմէ Րապպ եէրի պօշալտըյօր վէ անը խալի պրաղըյօր , վէ ա-նըն եիւզիւնիւ ալմ իւսթ էաիպ սէքէնէսինի տաղըտըյօր : » Եէր պիւս պիւթիւն պօշալտաճազ , վէ պիւս պիւթիւն եաղմալանճազ տըր , զիրա պու քէլամը Րապպ պույուրուր : » Եսա. 24. 1, 3 : « Իշմէ տիյարը խարապ վէ կիւնահքեարլարընը անտէն մահալ էմմէք իչիւն , Րապպըն կիւնիւ շէֆգաթըզլըզլէ վէ խըշմ իլէ վէ շիտտէթ ի զազապլէ կէլի-օր : » Եսա. 13. 9 :

Շէհատաթը մէգքիւրէ չիւպհէյէ հիչ մահալ պրազ-մաղ : Անլէր վազիւ վէ սարիւ իֆատէլէրտէն 'իպարէթ օլարազ անճազ սօն 'ազիւմ կիւնէ տէլալէթ իտելլէր :

8. Բրիտանիան զուհուրընտա անըն էպէտի Զէլէթիւնիւ ի-գամէ օլունճազ : Յիսուս չիմտի քէնտինէ պիր մէլէքիւթ ալըպ 'ալտէթ էթմէք իւզըն՝ « ուզազ պիր տիյարա »

կիթմիշ օլուպ (Ղուկ. 19. 12: Դան. 7. 13, 14), կէլտիյինտէ սալթանաթ սիւրմէյէ պաշլայաճագ տըր: Պօղոս ըէսուլ «Քէնտի ըէճէլլէ վէ Ռէլլէ-ըէ-նաթ տիրիւլէրի վէ էօլիւլէրի հիւքմէ տէճէք» տէյիւ պուլուրուր: Բ Տիմ. 4. 1: Օ չիմտի Փէտէրիինն թախթընտա եա'նի 'ինայէթ թախթընտա հիւքիւմէթ սիւրմէքտէ (Մէզ. 110. 1: Իպր. 8. 1), վէ քիւլլիյէն քէնտիինն օլաճագ քիմսէլէրի, եա'նի 'ազիմ բուհանի հէյքէլ իչիւն միւնասիպ թաշլար վէ էպէտի մէլէքիւթիւնէ միւնասիպ թէվապի' ճէմ' էյլէմէքտէ տիր: Չաք. 6. 12, 13: Էֆս. 2. 20—22: Քէնտի քէհանէթ խըտմէթինի իթմամ էթտիքտէ իհգագ էյլէտիյի մէլէքիւթ անա վէրիւիպ (Դան. 7. 12, 13: Յայտ. 11. 15), Փասըգ տիւն-եա իւզէրինէ իճրա ի զազապ էթմէյէ կէլիր: Մէզ. 110. 5, 6: Ղուկ. 19. 12, 13, 22, 27: Օլ զէման Բապպըն ըէսուլ վասըթասըյլէ պուլուրտըղը քէլամլար իթմամ օլունաճագ տըր: —

«Պա'տէնու [Փէտէր] հէր ըիստէթ վէ հէր հիւքիւմէթ վէ զուտրէթի իպթալ էյլէմիշ օլարագ (Մէզ. 110. 1), [Օղուլ տախի] Փէտէր Ալլահա մէլէքիւթի 'ինայէթի թէպիմ էթտիքտէն սօնրա [Չաք. 6. 12, 13], [միւտ-տէթ ի իւթիհան վէ Քրիստոսըն հիւքիւմէթ ի քէհանէթ ի միւլուքեանէսինէ] նիհայէթ օլաճագ տըր: Չիւրա [Փէտէր] պիլ ճիւմլէ տիւշմէնլէրինի քէնտի [Օղլըն] այագ-լարը ալթընա գօյունճայատէք [Օղուլ] Փէտէրիինն թախթընտա] սալթանաթ էթսէ կէրէք տիր:» Ա. Կորն. 15. 24, 25:

Բապպըմըզ 'ինայէթ թախթընը թէրք էյլէմիշ օլարագ զուհուր էթտիքտէ, ճէլալին թախթը եա'նի Փէտէրի Դաւիթին թախթը իւզէրինտէ օթուրաճագ տըր: «Իպն իւլ ինսան ճէմի'ի մուգատտէս մէլա'իքէ իլէ պէրապէր քէնտի ճէլալիյլէ կէլտիյի զէման, ճէլալինն թախթը իւզէրինտէ օթուրաճագ տըր:» Մաթ. 25. 31: Ղուկ. 1. 32, 34:

Յագաթ Օ քէնտի հիւքիւմէթինէ պու էտնա զէմինտէ տէյիլ, իլլա անըն փա'իթախթը օլան Էօզարըքի Եհնի Երուսաղէմտէ պէտ" էյլէյէճէք տիր: Պու տախի ճիւմլէմիզին փալիտէսի օլուպ, չիմտի քէնտի էվլատ-լարընա մունթաղըր տըր: Ղալ. 4. 26, 27: Եսա. 54.

1—5: Ճէլալին. Բապպը Ալլահին ճէննէթինտէ սալթա-
նաթ սիւրմէյէ պաշլայաճազ տըր. քի պու վազթըյէ՝
զէմին տահա միսլի էտէն հիւսնէ մալիք իքէն մնըն
իւզէրինտէ իտի իսէ տէ, չիմտի Ալլահին շէհրի օլուպ,
ինսանըն իւք թէճալուզընտան պէրու կիւնահլէ լէքէ-
տար օլմամըշ տըր: Զէմին ֆէթհ ու թէսխիւր օլունմըշ
իսէտէ, հալա միւնասիպ պիր հալտէ տէյիլ տիր: Պիր
ազտան անըն սէքէնէսի օլմաղա լա'իզ իթիպար օլու-
նանլարա Բապպըն քէնտի 'ատալէթ վէ մուհապպէթի-
նի իզհար էտէճէյի վազըթ կէլտիքտէ, զէմին տալի
իւահի փարմազլարտան իւք տէֆ'ա սիւտուր էթտիյին-
տէ օլտըզը միսլիլու միւշէրրէֆ օլարազ, Գրիստոսըն
էպէտի սէլամէթ փատիշահլըզը պաշլայաճազ տըր:

ՊԻՆ ԵՐԼ ՄԻՒՏՏԷԹԻՆ ՎԱԳԸ՝ԱԼԱՐԸ

'Ինայէթ միւտտէթի պիթիպ զազապ կիւնիւ պաշլա-
տըզտա, պիրինճի պէլանըն տէօքիւլմէսիյէ սօն պօ-
րուտա Գրիստոսըն զուհուր էթմէսի արասընտա միրուր
էտէն վազթա նիւպուվվէթտէ «պիր կիւն» (Յայտ. 18.
8) եախօտ պիր սէնէ տէնիլիւր: Գրիստոսըն զուհուրը,
սալիհլէրին զըյամ վէ թէպէտտիւլիւ, ֆասըզլարըն
զաթլի վէ զէմինին վիրան օլմասը պին երլ միւտտէ-
թին իպթիտասընը իշար էտէրլէր: Իշպու միւտտէթ
ճէլալլէ պաշլայըպ, անճազ, զէմինէ օլան ալազասըն-
ճա, զուլմէթ իլէ մուհաթ տըր: Անտէ օլաճազ վազը'ա-
լար հանկըլար տըր:

ՄՈՒԳԱՏՏԷՍԼԷՐ ՏԻՒՆԵԱՅԸ ՀԻՒԲՄ ԷՏԷՐԼԷՐ

Մուգատտէսլէր պու միւտտէթտէ նէրէտէ տիրլէր:
Էվլէլա կէօպթէրտիք քի անլէր «Փէտէրին խանէսինէ»,
սէմատա Ալլահին շէհրինէ ալընտըլար: Անլէր պուրա-
տա Գրիստոս իլէ պէրապէր ֆասըզ էօլիւլէրի հիւքմ
էտէրլէր: Անլէր «Եաշայըպ Գրիստոս իլէ պէրապէր»
«պին սէնէ միւտտէթ սալթանաթ» էտէրլէր:

Յիսուս՝ տիւնեայը թէրք էթմիշ վէ միւնթէխապ, վէ
ֆազաթ Ալլահը ըէտտ էյլէմիշ օլան իսրայէլ միլլէթին-

տէն թահգիր օլունան շայիրտլերինէ խիթապէն « Սիդ տախի օն իքի թախթ իւզէրինտէ օթուրուպ՝ Իսրայէլին օն իքի սրալթընա հիւքմ էտէճէք սինիզ » տէտի : Մատ. 19. 28 : Պօղոս ըէսուկ Կորնթոսալարա « Վազթընտան էվվէլ , եանի Րապպ կէլմէյինճէ հիչ պիր շէյի հիւքմ էթմէյինիզ » տէյիւ նասիհաթ էտէր : Ա. Կորն. 4. 5 : Պու քէլամտան հազգ իւզրէ ինթաճ օլունուր քի , վազթը կէլտիքտէ մուգատտէսլէր հիւքմ էտէճէքլէր տիր : Պօղոս Րէսուկ պունը 'այնի ըիսալէտէ պիր ազ իլէրիտէ տահա վազիհ սէօզլէրլէ իֆատէ էտիպ տէր : « Մուգատտէսլէր տիւնեայը հիւքմ էտէճէքլէրինի պիլմէզ մի սինիզ . . . [Շէրիր] մէլաիքէյի հիւքմ էտէճէյիմիզի պիլմէզ մի սինիզ : » Ա. Կորն. 6. 2 , 3 : Միւմինլէր տա'իմա նի՛չիւն եա նէ սէպէպտէն տէյիւ սօրմայարազ Ալլահա իման էթմիշ օլտըզլարը էճլտէն , Օլ տախի անլէրէ իմանլարընըն պի էսաս օլմատըղընը պէյան , վէ քէնտի պիլ ճիւմլէ թէտպիրլէրինին հիքմէթինի գուրթուրմուչլար ճիւմհուրընա քէշֆ էտէճէք տիր :

Պու սէպէպտէն ատէմլէրին 'էօմրլէրինի գայտ էյլէմէք իչիւն մուգատտէս մէլէքլէր թա'յին օլունմըշ օլարազ , անլէրին քեաֆֆէ ի 'ամէլլէրի պիլ ճիւմլէ մագսէտլէրիլէ պէրապէր պիթ թէմամ թահրիր օլունմագտա տըր : Խուր. 32. 32 : Մէզ. 139. 16 : Մատ. 12. 36 : Մէզ. 50. 21 : Դան. 7. 10 : Մալ. 3. 16 , վէ զայրի : Ալլահ 'ալիմ ի մութլազ օլմատը հասէպիլլէ պու գայտլարա միւհթաճ տէյիլ , ամմա անըն գաւմը միւհթաճ տըր : Վէ Բրիստոստան մահրուճ օլարազ վէֆաթ էտէսլէրին 'էօմրլէրինին գայտը պին երլլըզ միւտտէթտէ Ալլահըն վէ մուգատտէսլէրին հուզուրընա կէթիրիլէրէք , 'ամէլլէրի վէզն վէ անլէրէ կէօրէ հիւքմլէրի թազրիր էտիլիր : Յայտ. 30. 12 : Օլ զէման սալիհլէք եէք աւազ « Էյ մուգատտէսլէրին Փատիշահը , թարիֆլէրին միւսթազիմ վէ հազգ տըրլար » տէյիւ թէրէննիւմ էտէրլէր : Յայտ. 15. 3 :

գըթ տէյիլ տիր : Օլ զէման , ատէմլէրին հայաթ , սէ-
լամէթ վէ էմնիյէթ մէ՞մուլ էթտիքլէրի էյամտա տիւն-
եանըն իւզէրինէ փէրտէ ի մէվթ քիւշատէ օլաճադ
տըր : Քեաշքի անլէրին իւմիտի սահիհ օլսա իտի : Փա-
գաթ « տահա սապիթ օլան նիւպուվլէթ քէլամը » պիր
պաշգա մէնզարէ ըէսմ էյլէր . թա քի տիւնեա կէլէճէք
պէլատան զաշա պիլսին : Ֆիլ վադը՝ հայաթ վէ սէ-
լամէթ օլաճադ . ամմա սէմատա Ալլահըն հուզուրըն-
տա : Բապպ հայաթ վէ մէվթի էօնիւմիւզէ գօմուշ
տըր . իմտի « Բապպըն շիտտէթ ի զազապընըն կիւնիւ
իւզէրինիզէ եէթիշմէզտէն էվլէլ » հայաթը ինթիխապ
էտինիզ :

ՊԻՆ ԵԸԼ ՄԻԻՏՏԵԹԻՆ ՆԻԶԱՅԵԹԻ

Պուրայա գատար միւթալա՛ա օլունան վազը՛ալար
պիզի զէմնին սէպլթինին նիհայէթինէ կէթիբիւրլէր : Օլ
զէման պին երլ միւտտէթ խիթամ պուլմը , վէ Շէյ-
թանըն միւտտէթ ի հապսը վէ Փասըզլարըն զընտանա
զափատըլմալարընըն վազթը թէմամ օլմուշ օլարադ Ալ-
լահըն անլէրի թէքրարէն եօզլայաճաղը վազըթ կէլիւր :
Եսա . 24. 22 : Յայտ . 20. 5 : Շու սօնկրաքի այէթտէ
շէօյլէ մուհարրէր տիր . « Լաքին էօլիւլէրին պազըյեհ-
սի օլ պին սէնէ թէմամ օլմայընճա տիրիլմէտիլէր : »
« էօլիւլէրին պազըյեհսի » թա՛պիրի Փասըզ էօլիւլէրէ
տէլալէթ էտէր : « Միւպարէք վէ մուգատտէս » օլանլար
պին երլըն իպթիտասընտա գըյամ էյլէտիլէր : « Պիրին-
ճի գըյամէթ պու տըր : »

Փագաթ Փասըզլարըն տախի պիր գըյամէթի օլուպ
անլէր գըյամէթ ի մահքիւմիյէթէ ույանըրլար : Մմալ
24. 15 : Յովհ . 5, 29 : Փասըզլարա թէքրար հայաթ
վէրիլիւր , քի անլէր թահգիր վէ ըէտտ էթտիքլէրի շէյի
պիլիպ , Ալլահըն քէնտի ինճիլինտէ վա՛տ պուշուրտը .
պէրէքեաթ վէ հիքմէթին միւմիլնէրտէ իթմամ վէ իզ-
հար օլունտըղընը միւշահէտէ վէ յամէլլէրինին հագգ
իւճրէթինի գապուլ էտէլէր :

Շէրբիւրլէր վէֆաթ էտէր իքէն մալիք օլտըզլարը յայ-
նի խօտպին վէ նափաք էֆքեար վէ մագսէտլէրէ մէ-
զարտան գըյամ էթտիքլէրինտէ տախի մալիք օլարադ ,

անկէրէ կէօրէ իճրա ի 'ամէլ էտէրլէր : Շէօյլէ քի ան-
լէր քէնտի մագաւտէրինի իթմամ վէ իճրա էթմէյէ օլ
զէման նէ տէրէճէ մու'աննիտ իտիլէր իսէ , չիմտի տա-
խի էօյլէ տիլլէր : Անկէր գըյամ էթտիքլէրինտէ Ալլա-
հըն շէհրի տախի զահիր օլուր : Պու՝ Չաքարիա 14 տէ
թա'րիֆ օլունուր : Գուտրէթ ի իլահիյէ իպն Ուլլահըն
միւճրիմ ճինս իչիւն զանընը տէօքտիւլիւ 'այնի մահէլ-
տէ փէք պէօյիւք պիր օվա հազըր էտէր , վէ Եէնի Ե-
րուսաղէմ պուրայա նազիլ օլուր : Բրիստոս պին երլըն
իլքինտէ մուգատտէսլէրինի ճէմ՝ էտիպ անկէրի սէմա-
վի մէսքէնլէրէ կէօթիւրմէյէ կէլտի . ֆազաթ պու տէ-
ֆա՝ Ալլահըմըզ Բապպ քէնտի պիլ ճիւմէ մուգատ-
տէսլէրիյէ պերապէր կէլիր : Չաք. 14. 5 :

'Այնի շէյլէր Յայտ. 20 վէ 21 տէ պէյան օլունուր :
Ատէմլէրի թէվպիիս վէ կիւնահը մէն՝ էտէն Բուհ իւլ
Գուտս զէմինտէն չէքիլմիշ օլարագ շէրիլլէր զուլմէ-
թին հիւքմտարընս պիս սուհուլէ թապի՝ օլուրլուր :

«Վէ պին սէնէ Ռէմամ օլտուգտա՝ Շէյթան քէնտի զընտաննտան
սալլ վէրիիպ , զէմինն տէօթ քէօշէսինտէ օլան թա՝իֆէլէրի ,
եանի ճուճ վէ Մաճուճը , (քի միգտարը տէնիզ զումը կիպի տիր ,)
իզլալ վէ մուհարէպէյէ ճէմ՝ էթմէյէ չըզաճագ տըր :

«Վէ բու ի զէմին չըզըպ մուգատտէսլէրին օրտուսընը վէ մահ-
պուպ շէհրի իհանէ էթտիլէր , վէ Ալլան թարաֆընտան սէմատան ա-
Ռէշ էնիպ անկէրի Բէլէֆ Եթէ : » Գըյտ. 20. 7—9 :

Անկէր Շէյթանի խօտպինլիքտէն թէշվիզ , վէ անըն
'ազիմ գուլվէթ վէ հիլէլէրինտէն թահրիք օլունարագ ,
գալպլէրի 'իսեանլէ մէմու՝ օլտըղը հալտէ , մահպուպ
շէհրի իհաթէ էտէրլէր : Ֆազաթ ճիհանըն պիլ ճիւմէ
հիւքիւմէթլէրինն միւթթէհիտ գուլվէթի օլ Չաթըն
վէ հիսարլարը եէչիմտէն պինս օլունմը շէհրին էօ-
նրւնտէ հիշ մէսապէսինտէ օլուր : Սէմատան Ալլահ
աթէշի էնիպ անկէրի թէլէֆ էտէր . վէ անկէր «քէօք
[Շէյթան] վէ տալ [շէրիլլէր]» «Եանարլար : » Մալա-
խիա 4 : Օլ զէման փէյղամպէրին Եէնի Երուսաղէմ հազ-
գընտա պոյուրտըղը աթի իւզ զիքը քէլամլար իթմամ
օլունուր : —

« Իշթէ չօզլըզլէ Ռէճէմիւլ՝ էտէճէլէր , ֆուգաթ իզնիմ իլէ տէյիլ
տիր . սէնին 'ալէյիինտէ Թօփլանանլարըն ճիւմէսի սոնս տիւշէճէ-
լէր տիր : » Սանա գարշը Էափըլան հիշ պիր ալէթ իշէ Եորամայա-

ճագ, վէ սանա գարշը տա՛վայա գալգըշան հէր լիսանը գապահաթլը չըգարածագսն : » Եսա. 54. 15, 17 :

Յայտ. 20. 10 տա Շէյթանըն 'ազըպէթի վասֆ օլունուր : Օ՝ « ճահաւարըն պուլընտըղը աթէշ վէ քիւքիւրա կէօլիւնէ » աթըլըր : Պին երըն իւքինտէ ֆասըզլար Ալլահըն հուզուրընտան թէլէֆ օլտըղը միսիլիւ , քէզալիք սօնընտա գէմին Ալլահըն հուզուրընտան վէ սէմատան էնէն աթէշտէն էրիյիպ փէք վասի՝ պիր աթէշ կէօլիւնէ թէհաւվիլէ էտէճէք . շէօյլէ քի պիլ ճիւմլէ ֆըսպ իշէյէնլէր վէ հաւա հիւքիւմէթինկիւ րէիսի աշըն իշինէ աթըլըպ պիլ քիւլլիյէ եանաճազլար տըր : Պէտրոս Բէսուլ տախի աթէշ կէօլիւ հագգընտա պուլէճիլէ պուլյուրուր :

« Վէ լաքին Բապպըն կիւնիւ կէճէտէ խըսըզ կիպի կէլէճէք , անտէ տախի սէմավաթ կիւրիւթիւլլէ զա՛րի օլարապ , 'անասըր եանմաղլէ հալլ օլունաճագ տըր , վէ գէմին իլէ անտէ եափըլմըշ պուլունան շէյլէր եանաճագ տըր : » Բ Պետ. 3. 10 :

Օ գէման աթի իւզ զիքը քէլամլար իթմամ օլունաճագ տըր :

« Բապպ պուլյուրուր քի եէր եիւզիւնտէն հէր շէյի քիւլլիյէն մահվ էտէճէյիմ : Ինսան իլէ հապվանը մահվ էտէճէյիմ , հաւա գուշլարընը վէ տէնիզ պաղըզլարընը , վէ շէրիլէրի . . . մահվ էտէճէյիմ . վէ եէր եիւզիւնտէն ինսանը զամ՝ էտէճէյիմ՝ տէյիւ Բապպ պուլյուրուր : » Սոփ. 1. 2, 3 :

Ալլահ ֆասըզլարը հէլաք էթմէզտէն էվլէլ անլէրին 'ալէյիինէ ի՛լամ՝ը հիւքմ՝ էյլէտիյի գէման անըն հուզուրընըն ճէլալ վէ գուտըէթի շէօյլէ րէամ օլունուր . —

« Վէ պիր պէօյիւք պէյապ Թախմ վէ իւզէրինտէ օթուրտըն կէօրտիւմ . անըն հուզուրընտան գէմին իլէ սէմա ֆիրաթ էտիպ , անլէրէ պիր մահալ պուլունմատը : » Յայտ. 20. 11 :

Շէրիլէր զայպ էթտիւրլէրի 'ազիմ զայաթը օլ գէման հիսս էտէրլէր , միւտտէթ ի 'ինայէթտէ իքէն հիճվ , իսթիհզա վէ թէ'ատտի էյլէտիւրլէրի քիմսէլէրի ճէլալ վէ էօլիւմսիւզիւլիւ լապիս օլմուշ կէօրիւրլէր , վէ Քրիստոսը սալպ էտէնլէր անը քէնտի ճէլալինտէ միւշահէտէ էտէրլէր : Շէյթան վէ պիլ ճիւմլէ րիւֆէզասընըն ֆըսպը զահիր օլուպ Ալլահըն զաղապընա մագհար , սալիհլէր իսէ Ալլահըն վա՛տլարընըն իթմամընա

նա"իլ օլուրլար: Օն իքինճի այէթտէ Յովհաննէս պին երլ միւտտէթէ 'աթֆ ը նազար էտիպ, Փասըզ էմվաթըն քիթապլարտան հիւքմ օլունմալարընը թա'րիֆ էտէր: Պու վագը'ա Փասըզլարըն մուհաքէմէ ի հիւքմիւ օլուպ, զն իւչիւնճիւ այէթտէ անլէրին իճրա ի հիւքմիւ, եա'նի աթէշ կէօլիւնէ աթըլըպ քիւլլիյէն թէլէֆ օլմալարը վասֆ օլունուր: Իքինճի էօլիւմ իշթէ պուտըր: Պիրինճի էօլիւմ կիւնահա' էօլմէք օլուպ, իքինճի էօլիւմ իսէ ինսանըն քէնտինտէ հըֆզ էտիպ, անտէն տօլայը թէվպէ էթմէտիյի կիւնահ «եպէպէյէ էօլմէք տիր: Եզեկ. 18. 26: Բրիստոսըն խըտմէթինին պիր գըսմը պունտա իթմամ օլունուր, գիրա Շէյթան իլ էլ էպէա հէլաք օլուր: Բրիստոս էօլտիւ քի «էօլիւմ վասըթասըլէ էօլիւմիւն գուվլէթինէ մալիք օլանը՝ եա'նի Շէյթանը իպթալ [հէլաք] էտէ:» Իպր. 2. 14: Ալլահ 'այնի 'ատու ի էքպէր հագգընտա փէյլամպէր վասըթասըլէ շէօյլէ պուլուրուր. «վէ սէնի կէօրէնլէրին ճիւմլէսինին կէօլլէրի էօնիւնտէ սէնի եէր եիւգիւնտէ քիւլէթտիմ: Միլլէթլէր արասընտա սէնի պիլէնլէրին ճիւմլէսի սէնտէն տօլայը հայրէթէ տիւշտիւլէր. սէն պաիս ի տէհշէթ [իփրանմըշ, թէլէֆ օլմուշ շէյ — Ե'անկ] օլտըն, վէ էպէտէն պուլունմայաճագ սըն:» Եզեկ. 28. 18, 19: Էլ գըսսա կիւնահ վէ Շէյթան եէր եիւգիւնտէն մահվ օլուր, գէմին տախի թէմիգլէյիճի աթէշ իլէ եանար: Սալիհլէր իսէ Ալլահըն շէհրինտէ հէր պէլատան էմին տիրլէր:

Ն Է Թ Ի Ժ Է

Պուրայա գատար Բապպըն կիւնիւ հագգընտա աթի իւզ զիքը խուսուսաթը իսպաթ էյլէմիշ օլտըզ:

1. Բապպըն կիւնիւ Ալլահըն գէմին իւզէրինէ օլան զազապընըն 'ագիմ կիւնիւ օլուպ, անտէ կիւնահքեարա սալա մէրհամէթ կէօթէրիւմէյէճէք, վէ անըն իլիւն հիշ պիր քէօշէ ի իւմիտ պրաղըլմայաճագ տըր:

2. Բապպըն կիւնիւ իմթիհան միւտտէթինին սօնունտա Բրիստոսըն գուհուրընտան պիր ազ էվլէլ պաշլար, վէ անըն իպթիտասընը իշար էտիւ ֆէրմանը սէմավի շու տըր: «Հագգսըզըզ էտէն եինէ հագգսըզ-

լըգ էթսին , վէ մուրտար օլան եինէ մուրտար օլսուն ,
վէ մուգատտէս օլան եինէ մուգատտէս օլսուն : Իշթէ
թէզ կէլիրիմ , վէ հէր քէսէ քէնտի 'ամէլինէ կէօրէ վէր-
մէք իշիւն միւքեաֆաթըմ եանըմտա տըր : » Յայտ . 22.
11 , 12 :

3. Իշպու միւտհիշ էյամ կէլմէզտէն , ատէմլէրին կէ-
լէճէք զազապտան գաշըպ Հագիգաթ Ուլլահտա մէլճա
պուլա պիլմէլէրինի բիճա գըմնընտա պիր խապէր ի
մախսուս իլան օլունաճագ տըր :

4. Բապպըն կիւնիւ եէտի սօն պէլալար իլէ պէտ"
էյլէր , վէ պունլար իլէ Ալլահըն զազապը զահիր օլուր :
Մէզքիւր պէլալարըն տէօքիւլմէ միւտտէթի պիր սէնէ
գատար սիւրէճէք տիր :

5. Պէլալար տէօքիւլտիւքտէն սօնկրա Բապպ սէմա-
նըն պուլուլթլարընտա գուհուր էտէր : Էօլիւլէր արա-
սընտա սալիհ օլանլար էօլիւմսիւզ օլարագ գըյամ վէ
հայաթտա օլան սալիլէր տախի թէպէտտիւլ էտէրէք
ճիւմլէսի պիրիքտէ սէմայա , Եէնի Երուսաղէմէ ալը-
նըրլար : Ֆասըզլար իսէ 'ազիմ մուհարէպէտէ պէլալար
իլէ վէ Գրիստողըն կէլիշինին ճէլալինտէն հէլաք օլուր-
լար :

6. Պու վէճիլէ գէմին հայաթը ինսանիյէտէն քիւլ-
լիյէն մահրում օլուր : Սալիլէր սէմատէ հիւքմ խըտ-
մէթիլլէ մէշղուլ , վէ Ֆասըզլար էօլմիւշ օլարագ , հէր
սընըֆ քէնտի մէվգի' վէ հալը մախսուսընտա պին սէ-
նէ գալըրլար : Շէյթան տախի պու գէմինէ հապս էտի-
լէրէք իճրա էյլէտիյի թախրիպաթ իւզէրինէ թէֆէք-
քիւր էտէր : Իշթէ Գիթապը Մուգատտէսին նուրըն-
տա սէյր էտիլտիքտէ գէմինէ կէլէճէք տէյիւ իֆթիխար
էտիլէն պին երլըգ միւտտէթ :

7. Պին երլըն սօնունտա Ֆասըզլար գըյամ էտիպ'
Շէյթան չէօզիւլիւր : Ալլահըն չէհրի մուգատտէսլէրլէ
պէրապէր սէմատան նազիլ օլուր . վէ Շէյթան օլ Փա-
սըզլարը իզլալ էտիպ Եէնի Երուսաղէմի իհաթէ վէ մու-
հասէրէ էտէրլէր : Օլ գէման անլէր իլամլարընը ալըպ ,
սէմատան Ալլահ թարաֆընտան էնէն աթէշլէ թէլէֆ
օլուրլար : Զէմինին նէհրլէրի զիֆթ վէ թօփրաղը քիւ-
քիւրտ օլարագ , գապիլ ի իհթիրագ օլան հէր չէյ էրիւր :
Վէ պու աթէշ եէրին տախիլինտէ պուլունան աթէշլէ

պերապէր զէմինի փէք վասի՝ պիր ամէն կէօլիւնէ թահւ վիլ էթմէքլէ պիլ ճիւղէ ֆասըզլար անըն իշինէ ամըլըլայ, օրատա պիլ քիւլլիւնէ հէլաք վէ մահվ օլուրլար, հանըլ քիւլ օլուրլար :

Պու ամթէն ֆասըզլարը թէլէֆ էթմէքլէ պերապէր զէմինի տախի թաթհիր հտէր : « Անասըր հանմաղլէ հալլ օլունաճագ տըր, վէ զէմին իլէ անտէ հափըլմըն պուլունան շէյլէր հանաճագ տըր : » Բ Պետ. 3. 10 : Ալլահն իշպու ճէսիմ՝ փօթասընտա հէր շէյ թասֆիյէ վէ թաթհիր օլունտըգտա, Հիքմէթ վէ Գուտըթի ի հպէտիյէ էտնայը 'ալայա թէպտիլ, վէ զէմինտէն պիլ ճիւղլէ մէքրուհաթը իլ էլ էպէտ տէֆ՝ էտէճէք. զիրա մէվթ վէ հալլիյէ ամթէն կէօլիւնէ ամըլմաղլէ, կիւնահիյէ պէրապէր կիւնահըն սէմէրէսի տախի մահվ օլաճագ տըր :

Մէգքիւր ամթէն կէօլիւ Ալլահն հաղիգի մէհէկի օլուլ, Շէյթան իլէ թէվապիի՝նին իտտի՝ալարընըն քիզպիլնի թէքմիլ կէօսթէրիլ : Անէր թապէն էօլմէմէզլիյէ մալիք օլմագ իտտի՝ասընտա պուլունտըզլարը էճլտէն, չիմտի ամթէնլէ իմթիհան օլունըրլար : Ինսան օլ մուխրիպ վէ միւհիլք 'ալէվլէրտէն կէշտիքտէն սօնկրա, անտէ պաղի գօլան պիր շէյ տահա պուլունաճագ մը : Շէյթան քէնտի իլք հալանըլէ ճինս ի պէշէրի տա՝ իմա իզլալ էյլէմիշ տիր : « Ալլահլար կիպի օլուրտընըլ » « Մուլթազա էօլմէզսինիզ » Հալ շու քի Էրիսթիանըն հայաթա իսթիհգաղը Բրիստոս վէ սատագաթ վասըթասըլլէ օլուլ, անը Մէնպա՝ ը հայաթտմն անճագ պու թարիզլէ ախգ էտէ պիլիր :

Ատէմէրտէն չօզլարի շէյթանա ինանտըզլարը կիպի, քէզալիք չօզլար Ալլահն իման էտէրէք Յիսուս Բրիստոս վասըթասըլլէ սալահ վէ էպէտի հայաթ թէքիֆի-նի գապուլ էյլէմիշ տիրէր : Իշթէ իքի սընըֆ : Պունլարտան պիրի — սապիլէր — Ալլահն շէհրինտէ. տիկէրի — ֆասըզլար — իսարիճտէ : Սէմատան Ալլահ ամթէնի էնիպ աշաղըրտան փիւսքիւրէն ամթէն իլէ գարըշըր : Օլ զէման « հէր քէսին իշի աշիքհար օլաճագ. զիրա օլ ձրապըն դազապընըն (կիւնիլ) անը պէյան էտէճէք տիր. չիւնքի ամթէնլէ միւնքէշիֆ օլուր, վէ հէր պիրինին իշի նէ մազուլէ օլտուզընը « Բէնէն էմիլիհան է-պէճէտ Կիւր : » Ա. Կորն. 3. 13 : Տիւնեա միւզապ պիր

տէրեա օլուպ , ատէմլերին վէ Շէյթանըն էն գավի իշ -
լէրի , քէզալիք ինսան վէ ճիւղերին էն երւքսէք իտ -
տի'ալարը՝ Բրիսթիանլարըն իմանը վէ Ալլահըն գուտ -
րէթիլէ օրատա միւվազէնէ օլունուր : Պու վազըթ
հագըընտա փէյլամպէր շէօյլէ պուլուրուր : —

«Բապպ պուլուրուր քի , Շիմտի գալգաճաղըմ , շիմտի միւրձէֆի՝
օլունաղըմ , շիմտի եիւճէլէնէճէյիմ : Սիզ գուրու օմ իլէ համիլէ օլուպ
սաման տօղուրանագալընըզ , վէ սիզին նէֆէսինիզ սիզի թէլէֆ էտէճէք
պիր ամէշ տիր : Վէ գավմար քիրէճին եանըը կիպի օլունագ , վէ քէ -
սիլմիշ տիքէնլէր կիպի ամէշտէ եանանաղլար տըր : Էյ ուզազտա օ -
լունլար նէ իշլէտիյիմի իշիտինիզ . վէ եազընտա պուլունտնլար , պէ -
նիմ գուվլէթիմի պիլինիզ : Սիօնտա կիւնսոքեարլար գօրգարլար . միւ -
նաֆըզլարը թիմրէմէ թուծար : Պիզտէն իֆնա էտէր ամէշտէ քիմ սա -
քին օլա պիլիր , պիզտէն էպ'տի ալէվլէրտէ քիմ սաքին օլա պիլիր :
Հազզ իւզրէ սիւլուք էտէն վէ տօղուր սէօյլէյէն , գուլմ իլէ օլուն գա -
զանճը իէտտ էտէն , իշիվէթ ալմագտան էլլէրինի սիլքէն , զան տէօք -
մէք թէքլիֆինի իշիթմէմէք իշիւն գուլաղլարընը թըզայան վէ քէօմիւ -
լիւլիւ կէօրմէմէք իւզրէ կէօզլէրինի գափայան : » Եսա. 33, 10—13 :

Սատագաթըն հայաթ իտիյի վէ Յիսուսա օլան իմա -
նըն էնճամը օլ զէման զահիր օլուր , վէ Փառըզլար ի -
լէ պիլճիւմլէ ֆըսզ իլ էլ էպէտ հէլաք օլուր : Ալլահըն
շէհրի , պիլճիւմլէ էվլատ Ուլլահ տէրունտէ օլտըղը
հալտէ , թուֆան վազթընտա Նոյըն կէմիսի միսիլիւ
ֆուրթունալը միւզապ տէրեա իւզէրինտէ հէր թէհիւ -
քէտէն սալիմ օլարագ սէյր էտէր : Սալիհէր իֆնա է -
տէր աթէշ վէ էպէտի 'ալէվլէր իշինտէ սաքին օլապի -
լիրլէր : Սնէր արթըզ ինսանի տէյիլ իլահի , հայվանի
տէյիլ րուհանի , էօլիւմէ միւպթէլա տէյիլ , իլլա էօլիւմ -
սիւզ տիրլէր : զիրա Բրիստոսա միւշապիհ տիրլէր : Սն -
լէր պիլթիւն ճիհան իլէ պիլ ճիւմլէ գուվլէ ի 'ազիմէ -
սինին միւտիրի օլան Զաթըն թապի'աթընա հիսսէտար
օլտըզլարը էճլտէն , հիշ պիր մուխրիպ 'իւնսիւր անլէրէ
զարար վէրէմէզ :

Պուրատա մէս'էլէյէ խիթամ վէրիրիզ : Փաքէյիճի
աթէշլէր քէնտի խըտմէթլէրինի կէօրմիւշ օլարագ , օլ
ճէսիմ ֆուրունտան Ալլահըն վա'տը իւզրէ պիր « Եէնի
սէմա իլէ եէնի զէմին » մէյտանա կէլիր : Բ Պետ. 3.
13 : Բապպ՝ « Իշթէ հէր շէյի եէնի եափարըմ » տէյիւ

պուլուրուր : Յայտ. 21. 5 : Ձէմին քէնտի հիւսն ի է-
տէնիսիյլէ Ալլահն էլինտէն պիր քէրրէ տահա սիւտուր
էտէր : Հալիմէր զէմինի թէվէրրիւս էտիպ քէմալ ի ա-
սայիշ տէ մէսրուր օլուրլար : Մէգ. 37. 11 : Անլէրին
էպէտի հիւքիւմէթի պաչլար : Մէլէքիւթ իլէ սալթա-
նաթ վէ պիւթիւն սէմա թահթընտա պուլունտն հիւ-
քիւմէթիւրին 'ազամէթի միւթա'ալըն մուգատտէսլէրի
օլան գավմա վէրիլիր . անըն հիւքիւմէթի էպէտի հիւ-
քիւմէթ տիր : Դան. 7. 27 : Հագիր վէ մէրտուտ ,
« տէրտ սահիպի » վէ էլէմէ տիւչար օլուպ , զէմինտէ
օլանլարա հիւսնտէն մահրում կէօրիւնէն վէ միլլէթի
թարաֆընտան թահգիր վէ սալպ օլունան Նազարէթլի
չիմտի ճէլալ իլէ սալթանաթ էտէր : Օ էսէն պիր Մէ-
լիք օլուպ անա գալպի փաք օլանլար արատա փէրտէ
օլմայարագ աչըգ եիւզ իլէ սէյր էտէպիլիրլէր , վէ անա
քէնտիլէրին էպէտի տօսթը , քէրիմ ինչասքեարը , սէ-
մանըն պինլէրի արասընտա ըէ"իս վէ զայէթ սէվկիւլիւ
տէյիւ պագըլ , անըն հուզուրընտա հայաթ վէ ճէլալինէ
հիսսէտար օլարապ , Ալլահ վար օլտըգճա , էպէտիյէթին
պիհիսապ 'ասըրլարընտա սալթանաթ էտէրլէր :

Օրատա պուլընմագ իսթէրմիյիզ : Ալլահը շէֆէ թա-
լապ էթմէլիյիզ : « Քէօթիւ եօլլարընըգտան ըիւճու' է-
տինիզ , նի'չիւն էօլէսինիզ : » Ճիհանըն իսլիգի սէնի
տա'վէթ էտիյօր : « Բուհ հէմ Կէլին տէրլէր' Կէլ : Վէ
իչիտէն տէսին' Կէլ : Վէ սուսայան կէլսին , վէ իսթէ-
յէն հայաթ սուլընտան մէճճանէն ալսըն : » Ճիւմլէ շէյ-
լէր մուգատտէն վէ էյի վէ էպէտի օլարագ տէրլէր' Կէլ :
Ալլահն շէհրի պիզի տա'վէթ էտիպ , լա'նէթտէն խէ-
լաս պուլմըշ օլան զէմին տալիս 'աջի տա'վէթէ միւլ-
հագ օլարագ պիզի չաղըրըր : Քրիստոս վասըթասըլէ
հէր շէյ սիզին տիր : Ղազապ կիւնիւ սիւր'աթլէ կէլի-
յօր : Շիմտի կէլ : « ԻՇԹԷ ՇԻՄՏԻ ՄԱԳՊՈՒԼ ՎԱ-
ԳԸԹ , ԻՇԹԷ ՇԻՄՏԻ ԽԷԼԱՍ ԿԻԻՆԻԻ ՏԻՐ : »

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES

THE FIRST

OF GREAT BRITAIN

BY

JOHN BURNET

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

IN TWO VOLUMES

LONDON

Printed by J. B. R. 1724

—

U. S. National Library of Medicine

Library of Congress

Medical History Section

1001 North 17th Street

ՄԱԹՊՈՒ ՐԻՍԱԼԷԼԵՐԻՄԻՋԻՆ ՖԻԶՐԻՍՅՈՒ

	Դր. փար.
Քրիստոսըն թէքար կէլի՛ցի	10
Ինսան էօլիւմսի՛զ մի սիր	10
Եէհօվանըն րահաթ կիւնիւնէ սա՛իր ազիւմ պիր իսլահաթ	10
Փազար կիւնիւնիւ հըճօգ էքսէֆ վէ անա սա՛իր թէսգիզաթ	20
Գրաաթ ը Քիւքիւպ ի Մուգասսէսէ .	1
Բապպըն ՝ազիւմ կիւնիւ	1

Մէզքիւր րիսալէլէրի սաթըն ալմազ իսթէյէն զէվաթըն
Գոււմ Գափու ճիվարընսա Իպրահիմ փաշա ձամիսի զարշը-
սընսա Ձէշմէ սօզաղընսա 13 նօմէրօլը խանէյլէ միււրա-
նա՛ւաթ իթմէլէրի:

Ծ. Կ. ՊԱՀԱՐՆԱՆ

